

TRIBUNE

Jaargang 46 • nr. 7 • juli / augustus 2010 • Nieuwsblad van de SP • € 1.75

De rollator van de toekomst?

Verkiezingen: verlies met een gouden randje

Europa's grenzen in beeld

STEUN DE POSTBODE

Het grootste massa-ontslag sinds de mijnsluitingen dreigt. Van de TNT-directie moeten alle voltijds-postbezorgers eruit – 15.000 mensen. Ook worden TNT'ers geïntimideerd en onder druk gezet om zich koest te houden. Bij dit onrecht blijven SP'ers niet stilzitten. We steunen de TNT'ers in hun strijd tegen deze wantoestanden. Bestel in de SP-shop de Red De Postbode-actiekaarten met brievenbussticker en laat zien dat je de postbode steunt.

COLOFON

UITGAVE VAN DE SOCIALISTISCHE PARTIJ (SP)

verschijnt 11 maal per jaar

ABONNEMENT

€ 5,00 per kwartaal (machtiging) of

€ 24,00 per jaar (acceptgiro).

Losse nummers € 1,75.

SP-leden ontvangen de Tribune gratis.

REDACTIE

Jola van Dijk, Rob Janssen,
Daniël de Jongh, Diederik Olders

AAN DIT NUMMER WERKTEN MEE:

Erik van 't Hullenaar, Ronald Kennedy,
Suzanne van de Kerk, Jan Marijnissen, Bart
Mühl, Emile Roemer, Bas Stoffelsen, Karen
Veldkamp

VORMGEVING

Antoni Gracia, Robert de Klerk
Gonnie Sluijs, Chris Versteeg

ILLUSTRATIES

Arend van Dam, Len Munnik,
Wim Steenhagen

SP ALGEMEEN

T (010) 243 55 55

F (010) 243 55 66

E sp@sp.nl

I www.sp.nl

LEDEN- EN ABONNEMENTENADMINISTRATIE

Vijverhofstraat 65

3032 SC Rotterdam

T (010) 243 55 40

F (010) 243 55 67

E administratie@sp.nl

REDACTIE TRIBUNE

Vijverhofstraat 65

3032 SC Rotterdam

T (010) 243 55 42

F (010) 243 55 66

E tribune@sp.nl

DE TRIBUNE IN GESPROKEN VORM

Belangstellenden voor de Tribune op
cd kunnen contact opnemen met de
SP-administratie.

DE TRIBUNE OP INTERNET

www.sp.nl/nieuws/tribune

COVER

Foto: Marcel van den Bergh / HH

IN DIT NUMMER:

Kamerverkiezingen

14

Analyses, commentaren, uitslagen, impressies

Jan Marijnissen in gesprek met Witte Hoogendijk

20

“De grootste psychiatrische instelling ter wereld is een gevangenis”

Catering-medewerkers aan de winnende hand

36

“Het hóéft allemaal niet zo te zijn”

EN VERDER...

- 4 Fotoreportage: Grensgevallen
- 10 Actueel: Zorgactie succesvol, maar we zijn er nog niet
- 19 Afscheid I: Kamerlid Marijnissen krijgt symposium als dank
- 26 België: Verkiezingen op zondagochtend
- 28 Thuishaven: Het geheim van Boxmeer
- 30 Gaza-konvooi: Het relaas van een opvarende
- 34 Afscheid II: “Als Kamerlid zal ik vooral de werkbezoeken missen”
- 39 Bloody Sunday: Eindelijk gerechtigheid
- 42 LinksVoor: Michiel van Nispen voelde het ineens

11 Jan Marijnissen 12 Nieuws 43 Gespot 44 Prikbord 45 Puzzel 46 Theo 47 Uitgelicht

Hervormen

We zeiden het al tijdens de campagne: de komende tijd gaat het om de vraag welke mensen de kosten van de crisis op het bordje krijgen. Het lijkt erop dat de VVD, in welk kabinet dan ook, die vraag gaat beantwoorden. En met de VVD aan het roer kennen we het antwoord al. Het is een partij die nog altijd bewondering koestert voor, en inspiratie put uit, het werk van Margaret Thatcher en Ronald Reagan: snoeien, bezuinigen en korten. Meer markt en minder mens.

De SP wordt voorlopig nadrukkelijk buiten het proces van regeringsvorming gehouden. De SP wil niet ‘hervormen’, zo wordt gezegd. De gevestigde partijen misbruiken het woord hervormen om af te breken wat overeind moet blijven. De WW, AOW en ontslagbescherming moeten eraan. De uitkeringen gaan omlaag en de bonussen omhoog. De ontslagbescherming wordt afgebroken en de marktwerking in de zorg verder opgetuigd. Grootverdieners halen opgelucht adem en Jan met de Pet betaalt het gelag. Dergelijke hervormingen noemen ze dan progressief. Ik zeg: dat is destructief.

Laat de SP hervormen en het gaat heel anders. Wij verstevigen wat goed is en passen aan wat fout is. Niet alleen de crisis van een fout systeem bestrijden, maar de structurele gebreken van het casinokapitalisme aanpakken. Als de SP gaat hervormen verandert de financiële sector en maken we Nederland socialer.

Als de SP hervormt zijn binnen een jaar de inkomensverschillen kleiner. We hervormen de zorg zodat deze kleinschaliger en menselijker wordt. We hervormen het onderwijs zodat de scholen kleiner worden en de onderwijzer meer zeggenschap krijgt. Snoeiharde systeemwijzigingen waar menig liberaal politicus zenuwachtig van wordt.

Laat niemand dus nog zeggen dat de SP niet wil hervormen. Geen symptoombestrijding maar structuurhervorming. De SP is de grootste hervormer van ons land. Want wie de oorzaken van deze crisis ongemoeid laat, slaat een doodlopende weg in naar de volgende crisis.

Emile Roemer

Migranten aan de grenzen van Europa

Fotograaf Piet den Blanken brengt al vanaf midden jaren negentig de toestroom van vluchtelingen en migranten naar de Europese Unie in beeld, alsmede de omstandigheden waarin deze mensen terecht komen. Van 30 augustus t/m 3 september staan deze thema's centraal op een foto-expositie van Den Blanken in het Europees Parlement in Brussel.

“Tijdens de Koude Oorlog zei men dat het IJzeren Gordijn mensen in hun vrijheid beperkte,” licht Piet den Blanken zijn fascinatie voor het onderwerp toe, “maar wat gebeurde er nadat het Gordijn viel? Arbeidsmigranten van buiten de Europese Unie worden op grote schaal uitgebuit en in de Middellandse Zee sterven mensen die in gammele bootjes Europa proberen te bereiken.”

De tentoonstelling wordt op 31 augustus geopend door SP-Europarlementariër Dennis de Jong. De SP nam het initiatief

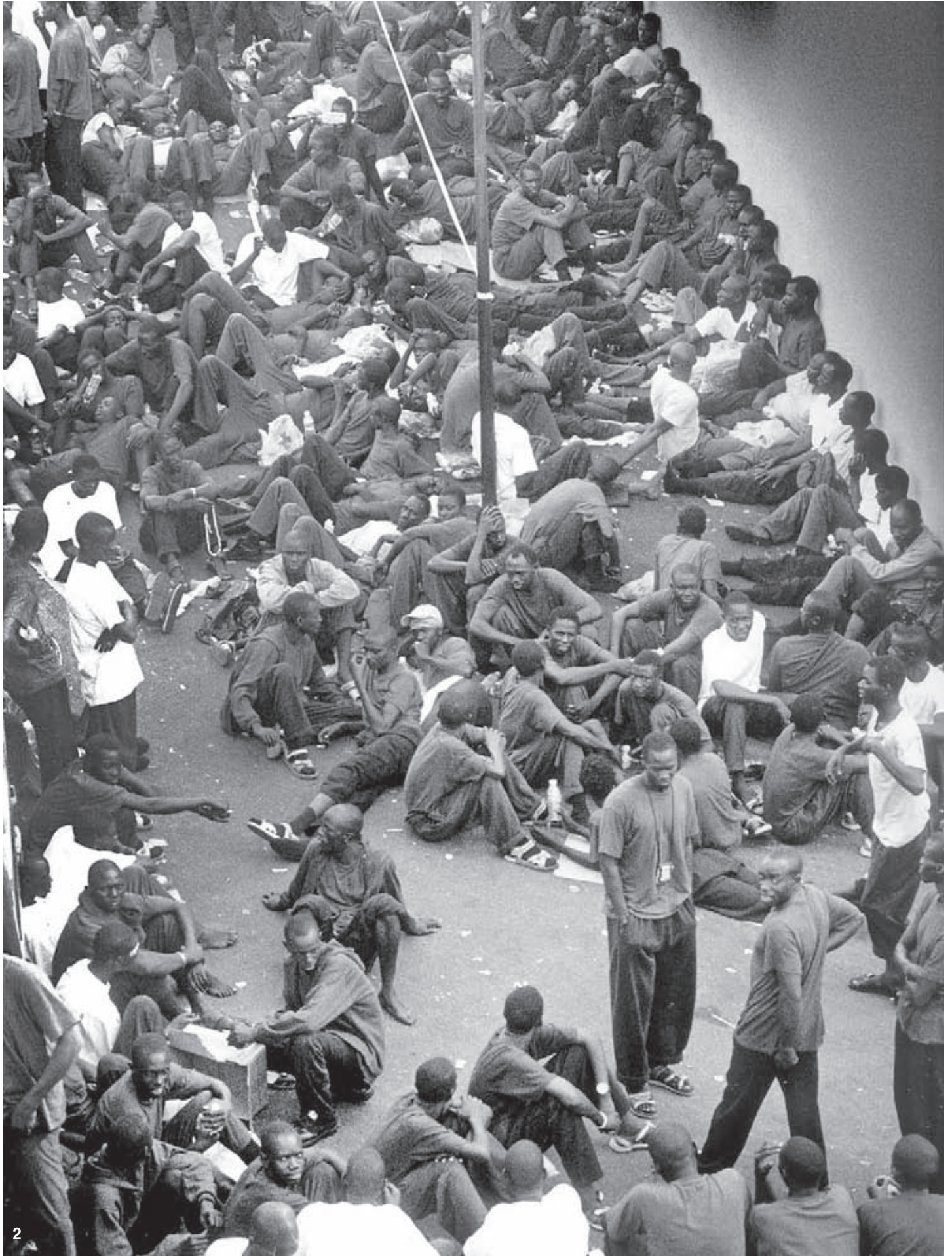
voor de tentoonstelling in het hoofdgebouw van het parlement om zo de uitbuiting van migranten en de schrijnende omstandigheden aan de grenzen van de EU onder de aandacht te brengen van het Europees Parlement. Na Brussel zal de tentoonstelling vanaf 10 september te zien zijn in het

gemeentehuis in Dongen (Noord-Brabant) en vervolgens op andere locaties in Nederland.

Tekst Rob Janssen
Foto's Piet den Blanken

SP'ers die bij de opening van de tentoonstelling willen zijn of de tentoonstelling in het Europees Parlement willen bezoeken: stuur een mailtje naar eurofractie@sp.nl

- 1 Spanje: een gestrande Marokkaan wordt bij de Straat van Gibraltar gearresteerd door de Guardia Civil
- 2 Spanje: Afrikaanse exodus naar Tenerife
- 3 Engeland: migranten die vanuit Frankrijk met de boot het Kanaal zijn overgestoken krijgen in Dover kleding van het rode Kruis
- 4 Turkije: in tegenstelling tot de etalagepoppen die zij voor West-Europese winkels fabriceren, komen deze illegale Iraakse arbeiders de EU niet in
- 5 Turkije: voor de stroom Aziatische en Afrikaanse illegalen is Istanbul de draaischijf
- 6 Spanje: Afrikaanse migranten slapen langs de snelweg op Gran Canaria
- 7 Spanje: met de boot weg uit Afrika
- 8 Griekenland: migranten wonen op een rangeerterrein in Athene

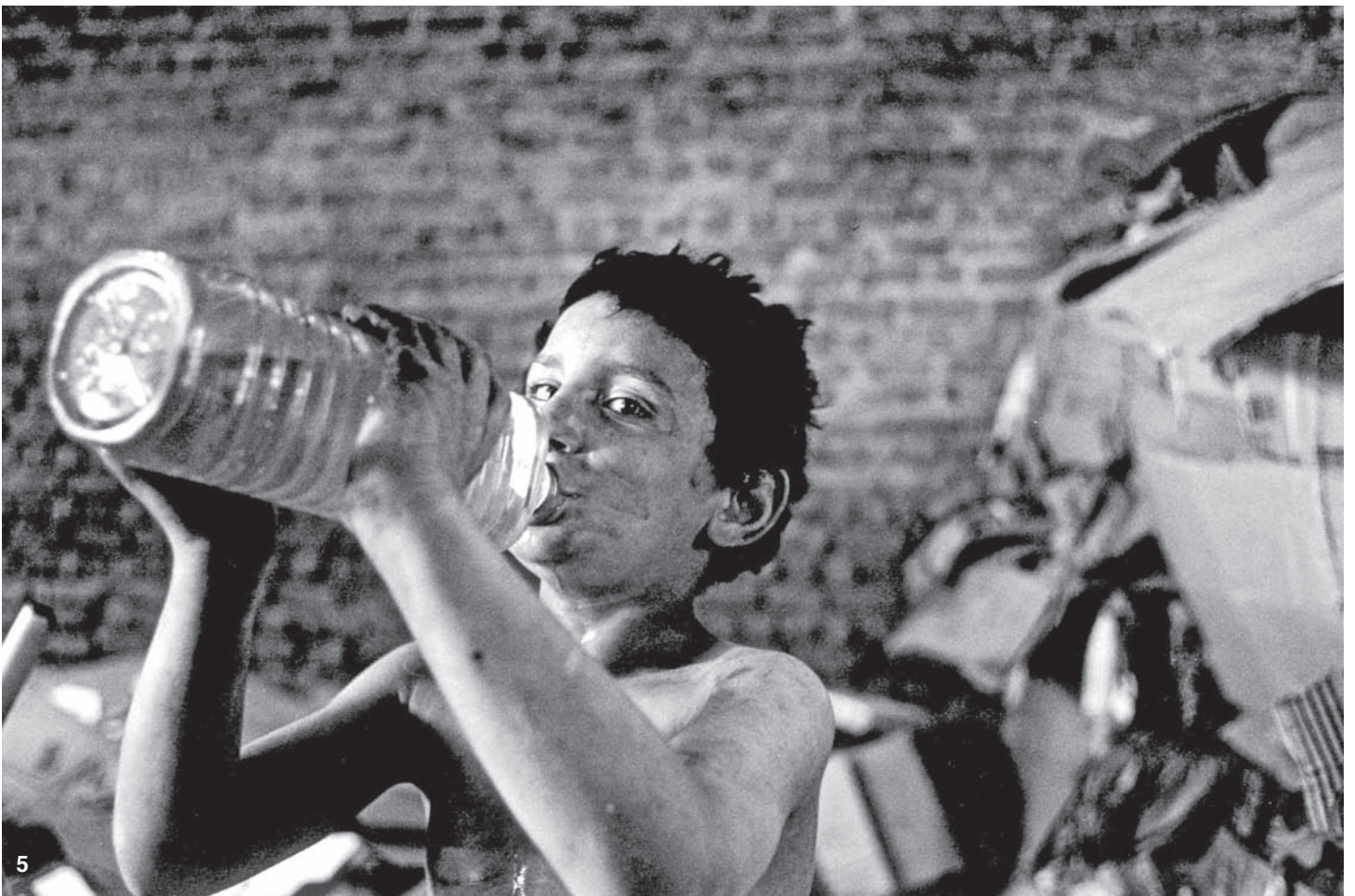

GRENSGEVALLEN

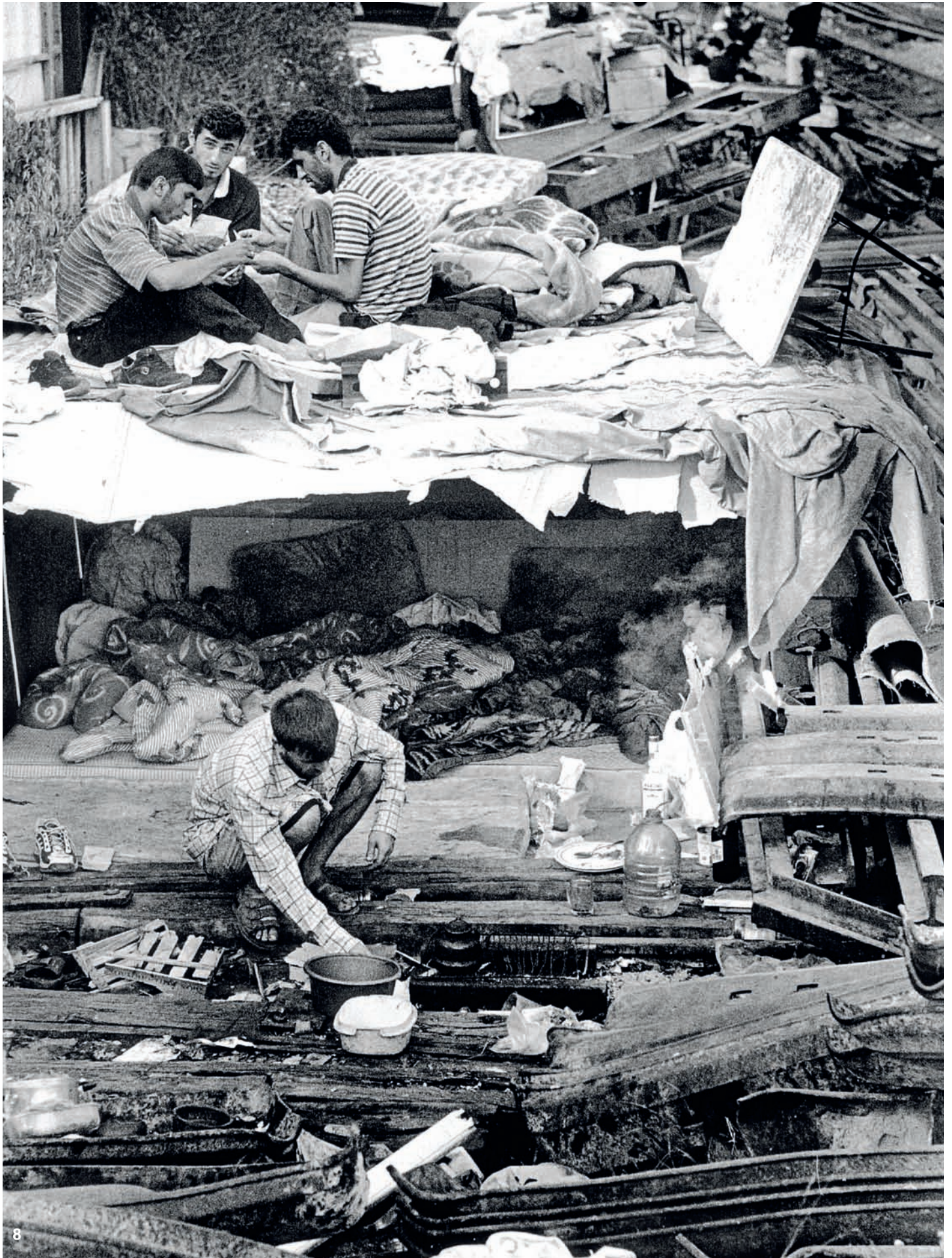
4

5

GRENSGEVALLEN

Klink-klaar: bezuiniging eigen bijdrage van de baan

Supersnelle actie tegen snel verzonnen zorgbezuinigingen: samen met patiënten- en zorgorganisaties boekte de SP belangrijk succes.

Het was ook wel een beetje te gek. Terwijl zorgminister Klink op 21 juni 'live' vanuit Johannesburg zich met Jack van Gelder in tv-programma Studio Sportzomer druk zat te maken over het lot van voetbalminnende meiden in oranje jurkjes, kwam in Nederland een bezuinigingspakket van 1,4 miljard euro op de zorg op tafel te liggen. Vanuit het niets eigenlijk. Voorgesteld door nota bene een demissionair kabinet. Tijd voor de Kamer om zich voor te bereiden en te beslissen: een week... Samengevat kwamen Klinks voorstellen op het volgende neer: voor logopedie, ergotherapie en dieetadvisering is een eigen bijdrage van 10 euro per behandeling voorzien. Voor fysiotherapie niet langer negen, maar twaalf behandelingen voor eigen rekening. En voor psychologische zorg in de tweede lijn zou straks 80 tot 175 euro moeten worden bijbetaald. Tenslotte zou de tandzorg van 18- tot 22-jarigen uit het pakket verdwijnen. Loophulpmiddelen voor ouderen? Uit het pakket! Allemaal schijnbaar achteloos vanuit Zuid-Afrika op de Nederlandse borden gedropt. Het was dat SP-Kamerlid Renske Leijten de bezuinigingsvoorstellen überhaupt geagendeerd had, anders waren ze door de Kamer wellicht spreekwoordelijk 'ter kennisgeving aangenomen'. Leijten eiste een

spoeddebat, maar kreeg daarvoor opvallend genoeg alleen steun van GroenLinks. Misschien wilden andere partijen de stoelendans rondom de kabinetsformatie vooral niet verstoren met zo'n spoeddebat. In plaats daarvan zouden Klinks gewraakte voorstellen tijdens een zogenaamd Algemeen Overleg op 29 juni behandeld worden, maar pas enkele dagen daarvoor werd dat bekend. Haast was dus geboden, temeer daar de Kamer op 1 juli met reces zou gaan. Bovendien: 1 juli was ook de uiterste datum waarop zorgverzekeraars uitsluitel moesten hebben over de invulling van de nieuwe polissen. Ondertussen was de woede over Klinks voorstellen onder meer onder logopedisten, ergotherapeuten en diëtisten tot het kookpunt gestegen. Een mail-offensief van hun kant richting de Tweede Kamer had al laten blijken dat de voorgestelde bezuinigingen bij hun in het verkeerde keelgat was geschoten. Toen duidelijk werd dat het uur U op dinsdag 29 juni zou zijn, handelden ook zij razendsnel. Met in allerijl gefabriceerde T-shirts en protestborden togen ze, soms samen met patiënten, massaal naar het Haagse Plein waar de SP op die dinsdag met evenveel spoed een manifestatie had georganiseerd.

“U vult gaatjes in de begroting met gaatjes in het gebit”

Op genoemde dinsdag staan niet minder dan 500 demonstranten op het Plein. Al snel blijkt hoe verstrekkend de bezuinigingen in de praktijk kunnen zijn. Zo vragen de logopedisten zich hardop af, of bijstandsmoeders straks in de supermarkt moeten kiezen tussen eten of spraakles voor hun kind. En: “Moeten afasie- en Parkinsonpatiënten die weer willen leren praten straks iedere week 10 euro huishoudgeld meenemen? Die mensen kunnen zich niet eens hierover beklagen, want ze hebben deze hulp nodig om hun stem terug te krijgen!”

De diëtisten benadrukken dat één op de vier thuiszorgcliënten ondervoed is, waardoor ernstiger ziektes zich eerder openbaren. Met als gevolg juist 1,7 miljard euro méér zorgkosten; meer nog dan wat Klink nu wil besparen. Een veelzeggende vraag ook van de Federatie Opvang: “Moet je een verslaafde of een mishandelde vrouw die na jaren eindelijk de stap gezet heeft om hulp te vragen, wegsturen als die geen 170 euro eigen bijdrage bij zich heeft?”

Leuzen, gescandeerd of opgeschreven op protestborden, vullen het Plein. Zoals: ‘Gaat de voedingsindustrie overgewicht bestrijden?’, ‘Ziekteverzuim kost meer’ of ‘Klink-klare onzin’. Sommige actievoerders schuiven ‘de rollator van de toekomst’ voor zich uit: een winkelwagentje.

Renske Leijten is blij met de strijdbaarheid van de actievoerders: “Deze demonstratie en deze opkomst tonen de kracht van de mensen in de zorg. Ze laten zien dat wij onze beschaving nog niet verloren hebben. Hoogste tijd om deze minister zometeen in het debat eens goed de oren te wassen.”

Dat debat zou uiteindelijk vier uur duren. Vier uur waarin Leijten de minister de oren wast. “We lezen bijna dagelijks over wantoestanden, verspilling en verschraling in de zorg. De minister lost deze problemen niet op, maar schuift de rekening door naar de patiënten. Mensen die om financiële redenen afzien van zorg zijn geen besparing voor de staatskas; verergerende kwalen en ziekten komen onherroepelijk terug op de begroting. Niet alleen bij de zorg, maar ook bij politie en justitie.” Leijten over het schrappen van de rollator: “Beschouwt de minister die soms als luxe waarop je jezelf trakteert?” En over de tandzorg: “U vult gaatjes in de begroting met gaatjes in het gebit.”

Uiteindelijk stemt een meerderheid van de Kamer tegen het voorstel de eigen bijdrage te heffen voor geestelijke gezondheidszorg, logopedie, ergotherapie en dieetadvisering. SP-Kamerlid Renske Leijten is blij met het resultaat: “Het blijkt dat actievoeren helpt. Iedereen snapt dat Klink met deze bezuinigingen de rekening bij de verkeerde mensen legt. Hij moet niet met de kaasschaaf op zoek naar bezuinigingen gaan, maar de bureaucratie en de topsalarissen aanpakken. Nog niet alles is binnen: Ik sta in de startblokken om in het najaar ook nog de pil en rollator in het basispakket te houden.”

Tekst Jola van Dijk en Rob Janssen

Foto Bas Stoffelsen

Van Rotterdam naar Amersfoort

Toen de SP in 1972 van start ging, hadden we ons hoofdkantoor aan de Dominicanenstraat in Nijmegen. We waren nog klein en we hadden genoeg aan de begane grond van het woonhuis op nummer 1. In de kelder stond een offsetpers, en op de etages boven woonden studenten. In Rotterdam hadden we een dependance aan de Zaagmolendrift. Toen bleek dat de partij aansloeg en we bijgevolg gingen groeien, werd het pand in Nijmegen snel te klein en verhuisden we naar Rotterdam, de stad waar de partij eens was opgericht.

Vanaf 1977 was Vijverhofstraat 65 in Rotterdam ons nieuwe adres. Het gebouw ligt verscholen in een woonwijk, de Agniesebuurt, niet ver van het centraal station. Aan de voorkant zie je eigenlijk alleen een loopdeur en een kanteldeur, maar daarachter vind je een gang die toegang geeft tot een complex van drie verdiepingen. Toen we het pand kochten was het van binnen hooognaamd leeg, het was daarvóór een magazijn. In de loop van de jaren is er veel verbouwd. Nu is in de kelder de opslag en de drukkerij; op de begane grond een vergaderzaal en kantoren; en op de eerste verdieping zitten de administratie, de redactie en de opmaak. In tegenstelling tot de bewering van het gossipblaadje HP/De Tijd dat het pand aangekocht zou zijn met ‘Chinees geld’, is het pand helemaal door de leden gefinancierd. Met leningen van 1.000 gulden droegen veel leden bij aan het kapitaal dat nodig was.

Sinds 1977 heeft de partij vrijwel onafgebroken groei gekend, in leden- en afdelingental, en in electorale aanhang. Het resultaat: ons pand werd te klein, en gaandeweg moesten we meer en meer ruimte bijhuren. Daarom ontstond al jaren geleden de wens te verkassen naar een groter pand, centraal in het land en goed bereikbaar met het openbaar vervoer en de auto. Na lang zoeken hebben we dat pand gevonden in de nabijheid van het NS-station van Amersfoort. Op 26 juni heeft de partijraad unaniem ingestemd met de aankoop van het oude Rabobankfiliaal aan de Snouckaertlaan. De kosten voor aankoop en verbouwing belopen om en nabij de vijf miljoen euro, deels te financieren uit eigen middelen, deels door middel van een lening.

Met weemoed zullen we over anderhalf jaar afscheid nemen van Rotterdam. De partij is immers om tal van redenen innig met die stad verbonden. Maar het is de vooruitgang... Die dwingt ons om vooruit te kijken, uit te kijken naar een verdere groei van de stem van socialistisch Nederland.

Jan Marijnissen

WK niet tegen elke prijs

Als Nederland en België het WK voetbal van 2018 of 2022 organiseren, mogen er geen nieuwe wetten komen om de commerciële belangen van de FIFA te beschermen. Die garantie wil SP-Kamerlid Renske Leijten van de overheid. “We zien nu in Zuid-Afrika dat de FIFA lokale initiatieven blokkeert, en de belangen van grote bedrijven behartigt”, aldus Leijten. “Onder deze voorwaarden kan Nederland geen WK organiseren.”

Foto Flickr.com

Roemer-norm toch aangenomen

Ministeries moeten het inhuren van dure externe deskundigen en managers drastisch terugdringen, heeft de Tweede Kamer vlak voor de verkiezingen besloten. Demissionair premier Balkenende wilde dit echter doorschuiven naar een volgend kabinet. Maar daar kwam hij niet mee weg. “De premier moet de Kamer niet schofferen”, vond SP-leider Emile Roemer en vroeg prompt een spoeddebat aan. Zijn voorstel om de uitgaven aan externen te beperken tot maximaal tien procent van de personeelskosten werd alsnog aangenomen. Daardoor kan ruim 400 miljoen euro bespaard worden.

Buiten spelen

Elckerlyc

Op 30 mei werd in Elckerlyc, de Osse speeltuin met een speciale band met de SP, feestelijk een nieuwe (grote!) zand-watertafel geopend. De speeltuin drijft op vrijwilligers en speelt een belangrijke sociale rol in de buurt. Emile Roemer maakte zich even los van de campagne voor een bezoekje.

Foto Paul Peters

De rekening van kinderopvang

Het demissionaire kabinet zet ouders met lage inkomens in de kou door de kinderopvang duurder te maken, vindt voormalig SP-Tweede Kamerlid Marianne Langkamp. “In de campagne gaven CDA en ChristenUnie nog aan hoe belangrijk de kinderopvang voor hen was, dit blijken nu loze woorden te zijn geweest.” Gezinnen met een minimuminkomen moeten door de bezuinigingen volgend jaar maandelijks 21 euro meer neertellen. Langkamp: “Zeker voor ouders met lage inkomens wordt het steeds lastiger om kinderopvang te betalen en te

kunnen blijven werken.” De SP wil de kinderopvang inkomensafhankelijk maken en koppelen aan het aantal uren dat ouders werken.

Uitstel minder erg dan afstel

De Tweede Kamer heeft de initiatiefwet aangenomen van voormalig SP-Tweede Kamerlid Krista van Velzen en Harm Waalkens van de PvdA om het fokken van nertsen te verbieden. Daardoor komt een verbod op de nertsenhoudery weer dichterbij. Om het draagvlak in de Eerste Kamer te vergroten is de ingangsdatum van het verbod verschoven van 2018 naar 2024.

Dit geeft nertsenhouders de kans om over te schakelen op andere bedrijfsactiviteiten zonder dat daar een financiële compensatie tegenover hoeft te staan. De aanpassing is gedaan omdat partijen in de Eerste Kamer bezwaar maakten tegen het oorspronkelijke voorstel. “Het gaat mij om het uiteindelijke resultaat dat het fokken van nertsen puur voor de pels niet meer kan”, licht Van Velzen toe. “Als het voorstel hierdoor een meerderheid krijgt is dat een noodzakelijk compromis.”

Veteranenwet

Als een van zijn laatste wapenfeiten in de Haagse politiek heeft SP-Kamerlid Remi Poppe een voorstel ingediend voor een veteranenwet. “Veteranen met ernstige problemen worden vaak van het kastje naar de muur gestuurd. Als deze wet wordt aangenomen, wordt de bijzondere zorgplicht van de overheid in de wet vastgelegd.” De wet moet de (na)zorg voor militairen, veteranen en hun relaties regelen. Poppe: “Ik heb de ingrijpende gevolgen van traumatische ervaringen van missies in oorlogsgebieden gezien.” Ook de fracties van PvdA, GroenLinks en D66 hebben meegewerkt aan de initiatiefwet. “Voor mij persoonlijk is het erg bijzonder dat ik op de valreep als volksvertegenwoordiger kon meewerken aan deze wet.”

Foto Govert de Roos

Meldpunt gehandicaptenzorg

Op aandringen van de SP gaat de Inspectie voor de Gezondheidszorg een proef doen voor een meldpunt voor de gehandicaptenzorg. "Hiermee kunnen misstanden in instellingen sneller aan het licht komen en kan de Inspectie sneller ingrijpen", aldus SP-Tweede Kamerlid Renske Leijten. "De overheid heeft de plicht om bewoners van gehandicapteninstellingen te beschermen en moet voldoende toezicht houden." Het meldpunt start op 1 september en heeft een voorlopige looptijd van drie maanden. Misstanden kunnen ook anoniem worden aangekaart.

Exit wapenbeurzen Amsterdam

De Amsterdamse SP is verheugd dat het college van burgemeester en wethouders 'nee' heeft gezegd tegen wapenconferenties. De VVD was de enige die er nog een 'economisch en innovatief belang' in zag. SP-fractievoorzitter Laurens Ivens: "Gelukkig blijkt dat dit VVD-standpunt niet door het College gedeeld wordt." Waarnemend burgemeester Lodewijk Asscher (PvdA) heeft de organisatoren laten weten dat ze niet welkom zijn. Ivens: "Wij steunen hem daar van harte in." In 2005 en 2006 hebben er grote wapenbeurzen in Amsterdam plaatsgevonden. Asschers partijgenoot en voorganger Job Cohen noemde die wapenbeurzen

Niet te plakkerig

Een voorbeeld van Brusselse bemoeizucht

Te gebruiken tot: 25-04-2009
Kg: 50 gram €/kg: 10.40
Prijs: € 0,52

kip grillworst
Ingrediënten:
Kipvlees (90%), keukenzout, soja, eiwit, stabilisator E 450-E452, smaakversterker E621, E627, antioxidant E300, E301, conserveermiddel E 250, gefermenteerde rijst, tuinkruiden (koriander, gember, cardamon, foelie), kruidenextract, woodvinegar (houtazijn)

Allergie-informatie: bevat soja en gluten

Voedingswaarde per 100 gram:

158	kcal
7,5	vet
1,5	verzadigd vet
2,4	koolhydraten

Bewaren: Gekoeld bewaren (max. 7°C)

Bereidingsadvies: Lekker om de worst even op te warmen in de magnetron (1 minuut op 700 watt).

Naam producent of verkoper:

Slager Worst, Vleesstraat 3, Rijswijk

Brusselse bemoeizucht beteugeld

Op runderlapjes en versgebakken broodjes hoeft straks geen etiket met voedingswaarden te prijken. SP-Europarlementariër Dennis de Jong is verheugd met de Europese uitzondering: "Tijdens de verkiezingscampagne voor het Europees Parlement stonden we zij aan zij met de ambachtelijke winkels om te voorkomen dat deze ondernemers bedolven zouden worden onder onuitvoerbaar Europese etiketteringsvoorschriften. Zo zouden bakkers en slaggers enorme etiketten moeten plakken op onverpakt voedsel. Dit zou voor veel kleine zelfstandigen geleid hebben tot onaanvaardbare kosten." De SP is al jaren een warm pleitbezorger van de belangen van kleine ondernemers. Zo bracht Tweede Kamerlid Sharon Gesthuizen onlangs het tweede actieplan Hart voor de Zaak uit, met concrete voorstellen om de positie van het midden- en kleinbedrijf te versterken.

Foto Bas Stoffelsen

zen destijds al 'onwenselijk', maar beweerde er niets tegen te kunnen doen.

Foto sxc.hu

Bezuinigingen politie van de baan

Bezuinigingen die oplopen tot 192 miljoen euro per jaar, wilde oud-minister Ter Horst (PvdA) de

politie opleggen. Maar SP-Tweede Kamerlid Ronald van Raak stak er een stokje voor. Zijn voorstel om de voorgenomen bezuinigingen stop te zetten haalde op 29 juni een Kamermeerderheid. Van Raak: "Meer dan de helft van de politiekorpsen verkeert in financiële problemen. Overal hebben agenten een gebrek aan collega's en kunnen de roosters nauwelijks worden gevuld. Volgens de politiebonden draait de politie op dit moment al op crepeersterkte. Het is onverantwoord om de politie nu honderden miljoenen te laten bezuinigen. Ik ben blij dat de Tweede Kamer haar verantwoordelijkheid heeft genomen en de regering heeft teruggefloten."

Onderzoek werkdruk postbodes

De Tweede Kamer steunt de SP in de eis voor een onderzoek van de Arbeidsinspectie naar de werkdruk bij Postbedrijf TNT. Dat bleek bij de laatste stemmingen van de Tweede Kamer voor het zomerreces. SP-Tweede Kamerlid Sharon Gesthuizen (foto) drong aan op een onderzoek omdat er al jaren problemen zijn in de postsector en bij postbedrijf TNT. De arbeidsvoorwaarden hebben te lijden onder de harde concurrentie als gevolg van de liberalisering van de sector. En veel TNT'ers klagen over intimidatie.

Foto Bas Stoffelsen

Verlies met een gouden randje

Op 9 juni hield de SP haar verkiezingsavond in De Rode Hoed in Amsterdam. Het werd een avond van spanning en opluchting, trots en overpeinzing. Maar ook van strijdbaarheid en optimisme.

“Zeg, ik ken een waarzegger die de laatste drie verkiezingsuitslagen tot op de zetel nauwkeurig heeft voorspeld. Hij heeft gisteren gezegd dat de SP twintig zetels haalt.” Het is Harry van Bommel, de nummer twee op de SP-kandidatenlijst, die dit opmerkelijke nieuwtje een half uur voor de eerste prognose aan de Tribune-verslaggevers toevertrouwt. Afgaande op de nét iets te olijke grijns op zijn gezicht, moeten we zijn uitspraak niet al te serieus nemen.

Aan de andere kant: hebben we Harry eigenlijk ooit slechtgehumeurd gezien?

Het is half negen in De Rode Hoed in Amsterdam. Verkiezingsavond. Het is anders dan anders. Iedereen weet hoe de kaarten zo'n beetje liggen. Ging het tijdens eerdere Kamerverkiezingen vooral om hoe groot de winst van de SP zou uitpakken; deze keer staat de vraag centraal in hoeverre het verlies beperkt zal blijven. Want dat de enorme klapper

van 2006 met 25 zetels niet herhaald gaat worden, lijkt voor de hand te liggen. Maar toch: iedereen weet ook dat de partij met Emile Roemer als nieuw boegbeeld een indrukwekkende eindsprint wist in te zetten. Naarmate de eerste prognose nadert, kunnen er bekende gezichten gesignaleerd worden. Naast SP-Kamerleden en -senatoren zien we bijvoorbeeld Prem Radhakishun, zoals altijd druk converserend. We zien een stralende Agnes

Kant, die we vragen hoe het met haar is. Eigenlijk hoeft dat niet eens, want we zien het zo wel: Agnes maakt het uitstekend. We lopen Bob Ruers van het Comité Asbestslachtoffers tegen het lijf, evenals Bob Fosko, Jan Marijnissen en Kamer-oudgediende Fenna Vergeer. En wat te denken van een kleine veertig partijgenoten uit Boxmeer en omstreken, die een busreis van in totaal vier uur alleszins de moeite waard vonden om 'hun' Emile een hart onder de riem te komen steken?

“De meeste waardering verdienen onze duizenden activisten”

Even voor negenen is het woord aan partijsecretaris Hans van Heijningen, die de ruim 500 aanwezigen toespreekt. “Als jullie enthousiasme maatgevend is voor de uitslag van deze verkiezingen, dan komt het vanavond helemaal goed.” Hij houdt de reeks dankbetuigingen

beperkt, want: “De meeste waardering verdienen wat mij betreft onze duizenden activisten die zich tot en met vandaag uit de naad hebben gewerkt om de mensen ervan te overtuigen om op de beste partij van Nederland, de SP, te stemmen. Er is geplakt, gefolderd en wat natuurlijk het allerbelangrijkste is, we hebben met heel veel mensen gesproken op markten, pleinen en bij stations. De uitslag weten we nog niet, maar wat we wel weten is dat heel veel mensen de SP een warm hart toedragen, dat we een goede naam hebben onder het volk.”

En dan is het 21:00 uur. De bekende tabel verschijnt op het videoscherm en iedereen houdt de adem in. Eerst het CDA. Die partij krijgt een vreselijk pak slaag van de kiezer: 20 van de 41 zetels gaan verloren. Ook de PvdA verliest twee zetels en houdt er 31 over. Dan de SP. Vijftien zetels, een verlies van tien. Dat er toch een luid gejuich opstijgt in

De Rode Hoed is gezien de peilingen van twee weken eerder wel te begrijpen; tussen half en eind mei werden de SP nog amper acht zetels toegedicht. De VVD komt met 31 zetels naast de PvdA, ook GroenLinks en D66 winnen en pakken elk 10 zetels. De PVV wint echter de meeste zetels. De partij van Geert Wilders komt uit op 23 zetels; een winst van 14. De ruk naar rechts is evident. Vijftien zetels voor de SP. Een verlies van tien. Een klap in het gezicht, of een opluchting, omdat het er lange tijd nog veel slechter had uitgezien? In De Rode Hoed lijkt de balans vooralsnog naar dat laatste uit te slaan. Campagneleider Tiny Kox klimt op het podium. Hij windt er geen doekjes om: “We hebben onze historische overwinning van 2006 niet kunnen herhalen. Dit resultaat is een grote stap terug en we zullen hier goed over na moeten denken.” Felicitaties richting de winnaars van GroenLinks, PVV, VVD en D66 volgen. Toch appelleert ook Kox aan het dubbele

gevoel: “Tijdens de laatste weken van de campagne wisten we het tij te keren. En vergeet niet: vijftien Kamerzetels is nog altijd het op een na beste resultaat uit de geschiedenis van de partij.”

“We hebben het vertrouwen in de partij teruggewonnen”

Langzaam komen de uitslagen per gemeente binnen, te beginnen met Vlieland. Duidelijk wordt dat de verliezen in traditionele SP-bolwerken als Nijmegen en Heerlen zwaar zijn. Ook in de ‘grote vier’ – Amsterdam, Den Haag, Utrecht en Rotterdam – levert de partij flink in. De VVD doet bijna overal goede zaken, veelal ten koste van het CDA. In Midden- en Zuid-Limburg is het de PVV die de meeste stemmen trekt. Toch zijn er ook lichtpuntjes te melden. Zo blijft de SP in Oss de grootste. En in Boxmeer, de thuisbasis van Emile Roemer, haalt de SP met 33,7 procent een monsterscore. Ook in Cuijk en het Noord-Limburgse Gennep, buurgemeenten van Boxmeer, blijken de meeste kiezers op de SP gestemd te hebben. In De Rode Hoed geeft dat natuurlijk extra feest bij de veertig ‘Emile-supporters’ uit die regio. Die vreugde slaat naar de rest over, als de tweede prognose uitkomt op zestien zetels voor de SP.

Vroeger had Amsterdam De Beer van de Meer: Piet Schrijvers, de legendarische keeper van Ajax. Vandaag heeft de hoofdstad De Beer van Boxmeer in huis: Emile Roemer. Omringd door camera’s en microfoonhengels en vergezeld door de nieuwe Kamerfractie betreedt hij het podium. “Een verlies met een gouden randje”, noemt hij de voorlopige uitslag. “Na de fantastische overwinning met 25 zetels van vier jaar geleden hebben we het zwaar gehad. Velen hadden ons zelfs al helemaal afgeschreven. Maar dan kennen ze de SP nog niet. Ongelooflijk veel SP’ers hebben zich de benen onder het lijf uit gelopen om mensen ervan te overtuigen dat we Nederland sociaal uit de crisis moeten krijgen. De grootste winst zie ik dan ook in het feit dat we de afgelopen weken het enthousiasme en het vertrouwen in de partij hebben teruggewonnen. Deze vijftien, wellicht zestien zetels zijn voor de SP pas het begin. We gaan doen wat we beloofd hebben: aan de stem op de SP op 9 juni hebben de mensen op 10 juni ook nog wat. Ze zullen van ons horen.” Zijn inspanningen tijdens de campagne draagt hij tot slot op aan Agnes. Beider voornamen worden nog minutenlang gescandeerd.

“Ah ja, dat is die grote brede, die nieuwe van de SP”

Op basis van wat de partijsecretaris, de campagneleider en de lijsttrekker erover gezegd hebben, lijkt de voorbije SP-campagne op een race-auto in vrije loop, die pas de eindsprint inzet als het juiste toerental is bereikt en de juiste versnelling is gekozen. Hoe ging dat in zijn werk?

“Voor de SP was de verkiezingsstrijd deze keer een echte *uphill battle*”, blikt campagneleider Tiny Kox terug: “In het begin was het echt tegen de stroom in werken, om te proberen het tij te keren. Het verschil met 2006 was dat we toen de wind in de rug hadden en we ons konden richten op het maximaliseren van de stemmenwinst. Hoe anders dan deze keer. Toen de campagne begon stonden we in de peilingen op een historisch dieptepunt. We hadden binnen korte tijd twee keer te maken gehad met een wisseling van leiderschap. De SP was uit de gratie geraakt vanwege de niet-deelname aan de regering. Bovendien waren het steeds andere partijen die in de picture stonden: de PvdA die Job Cohen als lijsttrekker lanceerde, de opmars van de PVV en de VVD, D66 dat piekte en toch weer terugviel. We zaten in een heel moeilijke positie aan het begin van de campagne.” De omslag vond volgens Kox plaats tijdens het tv-debat in Carré op 26 mei, waarin Emile Roemer tijdens zijn eerste grote tv-optreden verrassend sterk voor de dag kwam. “Toen keerde het tij. Binnen twee weken gingen we in de peilingen van acht naar vijftien zetels. Moesten we ons vóór het Carré-debat nog verdedigen om niet nog verder weg te zakken, daarna was het ónze beurt om aan een opmars te beginnen.” Met nog twee weken te gaan vond de SP-campagne het juiste toerental en de juiste versnelling. Kox: “Vanwege Emiles aanvankelijke onbekendheid voerden we eerst campagne met het ‘Grote Schoonmaak’-materiaal, om te laten zien dat de SP nog steeds de SP is. Pas na het Carré-debat, waarin Emile zich zo voortreffelijk profileerde, zetten we de affiches en folders met Emile in. Er ontstond een beeld dat klopte; men kreeg in de gaten dat ‘die Roemer’ er toch echt weer eentje van de SP is.” Uit tal van afdelingen kreeg Kox vervolgens

te horen dat het campagnemateriaal met de steeds bekender wordende Roemer met de dag enthousiaster en gretiger werd meegenomen door de mensen op straat. Hetzelfde gold voor de ZO-krant. “Bij het zien van de SP-folders en –affiches zeiden de mensen ineens: ‘Ah ja, dat is die grote brede, die nieuwe van de SP.’ Dat heeft voor een nieuwe impuls en enthousiasme gezorgd in de afdelingen en tegelijkertijd was het voor mij een teken dat de omslag een feit was.”

Naarmate meer en meer uitslagen uit het land binnenkomen, blijkt vijftien zetels toch het maximale. En dus halen we verhaal bij Harry van Bommel met zijn waarzegger die 20 zetels had voorspeld. “Eh... ja nee, die waarzegger, dat was een vriend van Paul Ulenbelt...”, verwijst het zojuist herkozen Kamerlid naar zijn eveneens herkozen collega. Paul Ulenbelt desgevraagd: “Ja, ik had met die waarzegger een weddenschap om een kratje bier afgesloten. Hij zei twintig zetels; ik zei: het worden er minder. Ik heb dus een krat bier gewonnen. Maar die zal ik samen met hem leegmaken. Op de verkiezingsuitslag. Zo ben ik dan ook wel weer.”

Tekst Rob Janssen
Foto's Maurice Boyer

DRIE VRAGEN AAN PARTIJVOORZITTER JAN MARIJNISSEN

Hoe duid jij de verkiezingsuitslag?

“Ik vind de verkiezingsuitslag enerzijds begrijpelijk en anderzijds onbegrijpelijk. Begrijpelijk is het forse verlies van het CDA. De partij en in het bijzonder hun politieke frontman, premier Balkenende, heeft niet kunnen overtuigen. Wat ik niet begrijp is dat de VVD de laatste weken zo heeft kunnen groeien. Oké, ze hebben de belofte gedaan het anders te gaan doen, maar dat ‘anders’ zal vooral betekenen veel bezuinigen en grotere inkomensverschillen. Verder vind ik het onverteerbaar dat een rabiante partij als de PVV zoveel gewonnen heeft.”

Uitgerekend in een tijd waarin het neoliberalisme zo zwaar bekritiseerd wordt, kan de SP daarvan niet profiteren en winnen juist de liberalen.

Hoe kan dat?

“Terwijl het land in brand staat, geeft een deel van het volk het vertrouwen aan de pyromaan. In overdrachtelijke zin is dit wat er gebeurd is. Het neoliberalisme heeft ons niet alleen in een morele crisis gestort, het heeft ons ook opgezadeld met een financiële en een economische crisis. Het is niet te begrijpen waarom meer mensen dan in 2006 nu juist hun vertrouwen uitspreken in partijen als de VVD en D66.

Als SP zijn we er onvoldoende in geslaagd dit mensen duidelijk te maken. Daarom ben ik zo blij met de uitslag. We hebben weliswaar fors verloren, maar ten opzichte van een poosje geleden zijn we fors vooruitgegaan. En de stemming in de partij is erg positief: iedereen wil er tegenaan. Er zijn barre tijden op komst, en ons land en zijn bevolking zal de SP hard nodig hebben.”

Na de Kamerverkiezingen van 2006 sprak het Duitse weekblad Der Spiegel van ‘der niederländische Pendel’: Nederland schommelt elke vier jaar heen en weer tussen links en rechts. Mee eens?

“Ik geloof niet in die pendeltheorie, dat is me te onwillekeurig. Een pendel kan inderdaad maar één ding: heen en weer slingeren. De politieke voorkeur van mensen is niet zo ééndimensionaal. Mensen betrekken vele zaken bij hun afweging aan wie ze hun vertrouwen schenken en ze hebben de beschikking over een palet aan partijen waaruit zij hun keuze kunnen maken. Als je per se in links-rechtstermen wilt denken, dan hebben we nu zeker een ruk naar rechts gemaakt. Een rechts-midden-rechtscabinet (VVD, CDA, PVV) was eerder niet mogelijk, nu wel.”

De verkiezingsuitslag

Lijstnummer en partij	percentage 2010	zetels 2010	percentage 2006	zetels 2006
1. CDA	13,61	21	26,51	41
2. PvdA	19,63	30	21,19	33
3. SP	9,82	15	16,58	25
4. VVD	20,49	31	14,67	22
5. PVV	15,45	24	5,89	9
6. GROENLINKS	6,67	10	4,6	7
7. ChristenUnie	3,24	5	3,97	6
8. D66	6,95	10	1,96	3
9. Partij voor de Dieren	1,3	2	1,83	2
10. SGP	1,74	2	1,56	2

Deze mensen gaan voor de SP de Tweede Kamer in:

Emile Roemer, Renske Leijten, Harry van Bommel, Jan de Wit, Ewout Irrgang, Ronald van Raak, Sadet Karabulut, Paul Ulenbelt, Jasper van Dijk, Sharon Gesthuizen, Henk van Gerven, Manja Smits, Paulus Jansen, Farshad Bashir en Nine Kooiman.

HET MOMENT

Foto: Robin Utrecht / ANP

Het Moment van de campagne: Emile Roemer kantelt de peilingen met een geweldig optreden tijdens het lijsttrekkersdebat op 26 mei in Carré in Amsterdam.

Vooruitkijken met diepgang

Afscheidssymposium Jan Marijnissen

Een oud-minister van de VVD die opkomt voor vakbonden en publieke instellingen, CDA-prominenten die schaalvergroting en marktwerking bekritisieren. De partijpolitiek werd overstege tijdens het afscheidssymposium voor Jan Marijnissen in de Tweede Kamer.

Ter gelegenheid van zijn vertrek uit de Tweede Kamer bood de SP-fractie Jan Marijnissen op 24 juni een symposium aan, als dank voor zijn werk als Kamerlid en fractievoorzitter. Emile Roemer sprak hem toe: “Vandaag gaat je nieuwe politieke carrière van start.” De wereld veranderen kan immers ook zonder in de Tweede Kamer te zitten. Er werd dan ook vooruitgekeken tijdens het symposium, dat op verzoek van Marijnissen globalisering als thema had. Het werd een gesprek met diepgang, geleid door Marijnissen. Grote namen uit de politiek lieten zich door hem verleiden tot uitspraken die tien, vijftien jaar geleden nog uitsluitend in het SP-vak te horen waren.

Opmerkelijke uitspraken

Zo was daar Ruud Lubbers (CDA), die tegenwoordig de eretitel minister van staat draagt. Hij was als minister-president tussen 1982 en 1994 verantwoordelijk voor keiharde bezuinigingen en privatiseringen. Nu sprak hij: “Het leek zo aantrekkelijk om voor marktwerking en winsten op korte termijn te gaan. We dachten dat we

hopeloos achter zouden lopen als we de Amerikanen en Engelsen niet zouden volgen, want daar ging het zo goed. Dat was een denkfout, volstreekte onzin.” Ook voormalig VVD-defensieminister en huidig lid van de Raad van State Joris Voorhoeve liet zich opmerkelijk uit: “Het helpen opbouwen van vakbonden is de beste manier om publieke instellingen in ontwikkelingslanden op te bouwen.” CDA'er Herman Wijffels, ex-bewindvoerder van de Wereldbank en gewezen voorzitter van de Sociaal-Economische Raad (SER), deed eveneens een duiding in het zakje: “Volgens mij moeten we krachtige lokale gemeenschappen vormen, waar burgers bepalen wat van belang is voor de kwaliteit van hun dagelijks leven. Door een streven naar efficiency en schaalvergroting is dat nu vaak niet meer zo in de zorg, het onderwijs en woningbouwcorporaties.” Voormalig staatssecretaris Europese Zaken Frans Timmermans (PvdA): “Globalisering wordt als negatief ervaren doordat er geen uitknop op zit. Het gebeurt, maar je kunt er niets aan doen.”

Columnisten Jan Mulder, Marcel van Dam en Wouter van Dieren (Club van Rome) bezongen de menselijke maat, solidariteit en het gelijk van Marijnissen. Van Dieren: “Het kapitalisme ging in oktober 2008 ten onder, niet doordat in Oss de revolutie kraaide, ook niet aan zijn eigen successen, maar door de puinhopen van de neoliberale revolutie. Dit is dus het mooiste moment om de scepter met de tomaat in top over te dragen.” Toch oversteeg het symposium de partijpolitiek; er werd met visie over de grote problemen van de wereld gesproken. Een zeer gepast afscheid van Tweede Kamerlid Jan Marijnissen.

Tekst Jola van Dijk
Foto's Suzanne van de Kerk

De DVD van Jans symposium is te bestellen in de webshop voor 5 euro (incl. verzendkosten). www.sp.nl/shop

Over ons brein, depressie en de psychiatrie

“Er moet een open communicatie komen tussen wetenschap en maatschappij”

Prof. Dr. Witte Hoogendijk doet onderzoek naar oorzaak, beloop en behandeling van depressies. Hij is hoogleraar biologische psychiatrie aan de faculteit Geneeskunde van het VU Medisch Centrum in Amsterdam en lid van de Gezondheidsraad. En hij is praktiserend psychiater.

Hij was een van de acht psychiaters die door Coen Verbraak voor zijn inmiddels roemruchte tv-serie ‘Kijken in de ziel’ werd geïnterviewd. Verbraak won met deze gesprekken – nog steeds te bewonderen op internet – de Zilveren Nipkowschijf 2010, de prijs van tv-critici voor het beste Nederlandse tv-programma.

We zitten buiten op een klein terras achter zijn huis in hartje Amsterdam. Zijn vrouw treft voorbereidingen voor een tentoonstelling van haar werk op de begane grond van hun prachtige huis. Een tafeltje, een opnameapparaat, twee stoelen en twee mannen die twee uur praten over ons brein, depressie en de psychiatrie.

Waar zitten onze emoties?

“Ze zitten overal. Het kan zowel een psychische reactie zijn op een lichamelijke waarneming, als een lichamelijke reactie op een psychische waarneming. Bijvoorbeeld, je ziet een slang en je trekt meteen je voet terug, nog voor je iets hebt gedacht. Je voelt angst, je hart gaat sneller kloppen. Dat is emotie. Anderzijds kun je iets zien of horen waar je bang van wordt, wat leidt tot zweten en trillen.”

Wat is ons karakter. Wat is ons geweten? En ook hier, waar zitten ze?

“Onze persoonlijkheid wordt gevormd door onze gedragingen en gevoelens, erg afhankelijk van wat we vanaf onze geboorte hebben meegemaakt, bovenop de genetische voorbestemdheid. Ons karakter, ons geweten, onze creativiteit, ons geheugen, zijn allemaal op een bepaalde manier in onze hersenen verankerd.”

Hoe werkt dat?

“De communicatie tussen de hersencellen gebeurt langs chemische weg, binnen de cellen gebeurt dat elektrisch. Het probleem bij het onderzoek naar

het functioneren van de hersenen is dat niet alles stoffelijk is. Dat geldt voor wat we onze ziel noemen, ons karakter, ons geweten, enzovoorts. Op een bepaald moment verloopt het proces elektrisch, en dus niet stoffelijk. Je begrijpt dat dit gegeven bron is van veel speculaties over ‘de ziel’, aura’s en dat soort zweverige dingen. Maar één ding is zeker: als we doodgaan, stopt alles.”

Maar de ziel gaat toch naar de hemel?

Hij lacht. “Dan scheiden hier onze wegen.”

Hoe zijn onze hersenen evolutionair ontstaan?

“Het is vergelijkbaar met de evolutionaire ontwikkeling van het oog, ook heel ingewikkeld, maar inmiddels vrij precies beschreven. Zoals bekend hebben de mensaap en de mens gemeenschappelijke voorouders. Het volume van de hersenen van onze tak is groter geworden. Men veronderstelt dat dat komt door een gen met een groeihormoon dat net als Pokon voor planten extra groei veroorzaakt. Bij ons is het voorste deel van de hersenen – het deel waar onze assertiviteit zit, waar we plannen maken, waar onze humor zit, en meer van dat soort zaken – daardoor groter en zijn we een ander organisme geworden. En omdat we beter konden plannen, kon de mens de problemen beter de baas en bijvoorbeeld zijn jongen beter verzorgen. De mens leerde vuur te maken, waardoor hij minder lang op zijn vlees hoefde te kauwen. De hypothese is dat daarom de kaakpartij

kon slinken en er meer plek vrijkwam voor de hersenen. Mogelijk hebben we die sprong dus gemaakt door de invloed van één eiwit.”

Er zijn mensen die beweren dat we die hoge voorhoofden vooral hebben te danken aan de voorkeur van de vrouwtjes.

“Ja, dat klopt. Evolutie is natuurlijk niet alleen survival of the fittest, maar ook seksuele selectie.”

Wat is het onderbewuste?

“De Neurowetenschapper Joseph LeDoux heeft daar onderzoek naar gedaan en hij stelt vast dat we allerlei dingen doen zonder dat we ons er bewust van zijn. Het wegtrekken van je voet, waar we het eerder over hadden, is daar een voorbeeld van. We handelen dan ‘onbewust’. Er zijn mensen die nog verder gaan. Zij zeggen dat al ons handelen niet echt door onze wil wordt gestuurd. Wij zouden veel, misschien wel alles, achteraf invullen met onze ratio. De redenering is dat we onze driften als agressie en seks naar het onderbewuste hebben verbannen, maar soms komt het er zomaar uit en word je bijvoorbeeld ergens boos over zonder dat je precies doorhebt waarom.”

Zou het niet heel nuttig kunnen zijn, wanneer we ons hier meer bewust van zijn?

“Zeker. Ik kan dat bevestigen vanuit mijn ervaring als psychiater. De relatie tussen een therapeut en een patiënt is gelaagd. Het blijft mensenwerk, ook van mijn kant. Dus hoe beter ik mezelf ken,

hoe beter ik iemand anders kan helpen. Ik heb bijvoorbeeld te maken met agressie in de spreekkamer. Daar moet je mee om kunnen gaan. Om het gesprek te kunnen voortzetten moet je kunnen de-escaleren.”

Ken uzelf. Zouden we daar een beter mens van kunnen worden?

“Ik denk het wel. Neem nu agressie. Er zijn eigenlijk twee vormen, en dat onderscheid wordt te weinig gezien. Je hebt angstagressie en je hebt aanval-agressie. Ze zijn op verschillende plekken in de hersenen gelokaliseerd. Stimuleer je bij een kat de aanval-agressie dan wordt hij stil, blijft hij laag en kruipt hij over de grond. Stimuleer je de

andere vorm van agressie, de agressie voortkomend uit angst, dan gaan zijn haren overeind staan en gaat hij blazen. Bij mensen is dat niet anders, ook daar is er een groot verschil tussen deze twee vormen van agressie. Maar meestal hebben we maar één manier van reageren: agressief terugdoen, terwijl dat eigenlijk helemaal niet nodig is.”

Heb je nog een ander voorbeeld waarbij meer begrip kan leiden tot minder misverstanden over en weer?

“Territoriumdrift, letterlijk en overdachtelijk. Sterk evolutionair bepaald, maar we zijn er ons maar zelden van bewust wat voor invloed die drift heeft

op ons handelen. Je ziet het vaak op de werkvloer. En dat is lastig, want het staat haaks op de noodzakelijke samenwerking. In de partijpolitieke verhoudingen zie je het ook. Ik snap wel dat men in verkiezingstijd om marketingredenen de verschillen oppoetst, maar de taal en de toon die men bezigt, verradt dat er meer aan de hand is. Polariseren, elkaar afzeiken, sterke uitvergroting van de vermeende negatieve kanten van de tegenstander, angst oproepen, allemaal voorbeelden van territoriumdrift. Maar wanneer de tijd van coalitie vormen aanbreekt, dan verdwijnen die neigingen weer.

Vind je dat de kenners van de ziel, zoals jij, voldoende doen om de mensen dat inzicht en die kennis over wie wij zijn en hoe we functioneren te verschaffen?

“Dat kan beter, al hebben wij natuurlijk wel veel contacten met mensen in de gezondheidszorg. Ikzelf houd ook regelmatig praatjes voor patiëntenverenigingen. En er zijn ook wel tv-programma's die aandacht besteden aan de wetenschap, zoals Labyrint en Nieuwslicht.”

Toen de criminoloog Wouter Buikhuisen in 1979 aankondigde onderzoek te willen doen naar mogelijke biologische factoren die crimineel gedrag verklaren, is hij met pek en veren besmeurd en is hem het werken onmogelijk gemaakt. Jij bent een gevierd man. Wat is er gebeurd?

“Het is nu algemeen geaccepteerd dat er gekeken wordt naar biologische oorzaken van gedrag. Ik was één van de eersten die in ons land wetenschappelijk onderzoek deed naar de samenhang tussen lichaam en geest als het om depressies gaat. Tot dan toe werd er uitgegaan van een strikte scheiding tussen lichaam en geest. Ik heb nooit begrepen dat mensen konden denken dat die scheiding bestaat. Het denken is het product van het lichaam, van de hersenen. Het was ook de tijd waarin farmaca taboe waren. De niet-stoffelijke autonomie van het individu stond op een voetstuk. De publieke opinie heeft toen het wetenschappelijk onderzoek tegengehouden. Het is nu een heel andere tijd. Nu zitten we veel meer op het biologische spoor.”

“Het is een beetje zoals het is gegaan met elektroshocks. Door maatschappelijk verzet zijn we er hier op enig moment mee gestopt, terwijl ze er in Engeland en Amerika gewoon mee door zijn gegaan. Daar zijn de methodes steeds verder verfijnd, en heeft men ook geleerd meer met verdoving en spierverlappers te werken. Daardoor werd de behandeling ontdaan van die vreselijke bijwerkingen en bleef hij toch effectief. Maar hier bleef het nog lang verboden. Inmiddels eisen de zorgverzekeraars dat je deze behandeling kunt aanbieden. De publieke opinie heeft dus een grote invloed.”

Je zei dat we nu meer op het biologische spoor zitten. Verwacht je dat dat weer zou kunnen veranderen?

“Wel, het probleem is een beetje dat al onze inspanningen, bijvoorbeeld in de genetica, nog maar bar weinig hebben opgeleverd voor de psychiatrie, voor de patiënt. Ondanks de grote investeringen en de hoge verwachtingen. Mensen zouden bij het uitblijven van nieuwe inzichten en doorbraken op het vlak van behandelmethodes weer in een andere richting kunnen gaan denken.”

Sprekende over de genetica: zijn psychiatrische aandoeningen erfelijk?

“Sterk overerfbaar. In ieder geval aandoeningen als schizofrenie, autisme en manisch depressiviteit.”

Heeft het feit dat we het menselijk genoom hebben blootgelegd nog niets opgeleverd?

“Er zijn tal van ontwikkelingen gaande. Tal van nieuwe inzichten staan op doorbreken... of niet. We leven in een heel spannende tijd. Maar, om antwoord te geven op je vraag: nee, er is nog weinig concreet bruikbaar uitgekomen. Maar dat kan morgen zomaar anders zijn.”

Uit onderzoek dat je gedaan hebt is gebleken dat ouderen met een depressie 14 procent minder vitamine D in hun bloed hebben dan anderen zonder deze klachten. Wat is oorzaak en wat is gevolg?

“Goede vraag. Het kan natuurlijk zijn dat je door je depressie minder buiten

“Het is nu algemeen geaccepteerd dat er gekeken wordt naar biologische oorzaken van gedrag”

komt, en daarom minder vitamine D op je huid aanmaakt. We zijn nu aan het onderzoeken of er ook een correlatie andersom bestaat, of mensen met een lager vitamine D-gehalte een hoger risico lopen op depressiviteit. Er is reden om dat te veronderstellen. Er is onderzoek gedaan bij leguanen die in woestijnzand liggen te bakken in de zon, maar op een gegeven moment naar de schaduw gaan. Door een groep leguanen een vitamine-arm dieet te geven en een andere groep een vitamine-rijk dieet, kon gekeken worden of dat invloed had op hun gedrag. En, inderdaad, de leguanen met een vitamine-rijk dieet gingen eerder de schaduw in.”

Je bent nu bezig met een onderzoek dat gaat over de werking van de genen in relatie tot depressie. Waar gaat het heen?

“Het onderzoek gaat over de vraag

wanneer genen ‘aan’ staan en wanneer ‘uit’ bij een depressie. Dat weten maakt hopelijk dat we kunnen voorspellen wie een grote kans heeft dat een overwonnen depressie terugkomt. Daar kunnen we dan bij de medicatie rekening mee houden.”

Loopt iedereen het risico op een depressie?

“Nee. Er is altijd ook sprake van genetische aanleg.”

Kunnen we door de leefomstandigheden van iemand te veranderen voorkomen dat een depressie terugkomt?

“Zeker. Het is allemaal relatief. Neem het posttraumatische stress-syndroom. Vroeger werd aangenomen dat die werd veroorzaakt door alleen omgevingsfactoren. Maar hoe kan het dan dat na een traumatische ervaring 10 procent die

“De grootste psychiatrische instelling ter wereld is een gevangenis”

stoornis krijgt en 90 procent niet? Er moet dus sprake zijn van een genetische component. Maar de mate waarin die component een rol speelt, is erg persoonsafhankelijk.”

Zijn alle geestesziekten van alle tijden, of varieert dat?

“Vroeger had je de klassieke histerie. Je kent die beelden uit de Eerste Wereldoorlog wel van heftig bewegende mensen die een zogenaamde shell-shock hadden. Dat zie je tegenwoordig eigenlijk niet meer.”

Wat kunnen we daaruit concluderen?

“Dat de aandoening echt is, maar de uitingvorm onderhevig aan de tijd. De tijdsgeest heeft ook invloed op wat we als een aandoening zien. Neem het gebruik van het antidepressivum Prozac. In de jaren tachtig was dat echt een grachten-

gordeldrug. Het werd ook verstrekt aan mensen die vonden dat hun leven tegenviel. Gelukkig is dat nu afgelopen.”

Mijn moeder was jarenlang ‘overspannen’. Dat woord hoor je tegenwoordig niet meer.

“We noemen dat nu een burn-out. Je stress-systeem is dan ontregeld door chronische stress. En dat komt weer door langdurige overbelasting. Dat is geen pretje. Er kunnen ook allerlei lichamelijke verschijnselen optreden als tintelingen en hartkloppingen. Dat kan heel beangstigend zijn, en het voorportaal worden van een depressie. Vaak krijgen deze mensen kalmerende medicijnen voorgeschreven en dat kan ertoe leiden dat je nog minder het gevoel hebt baas te zijn over je eigen leven omdat je verder en verder losraakt van je omgeving. Te vaak worden deze medicijnen te lang gegeven. Net als een

slaappil bijvoorbeeld, die moet je bij voorkeur niet langer dan twee weken gebruiken.”

Er zijn in ons land één miljoen mensen die antidepressiva gebruiken. Zijn we niet een beetje luxe-paardjes geworden, die denken dat er een recht op geluk bestaat?

“Daar zitten twee kanten aan. Wat je zegt is zeker waar, maar tegelijkertijd wordt er ook veel onderbehandeld. Vaak wordt een depressie niet goed gediagnosticeerd.”

Is dat erg? Het meeste gaat toch vanzelf weer over?

“Dat klopt. Evolutionair is het ook goed te begrijpen. Na een periode van grote angst of een langere tijd van honger neem je even rust, moet je bijkomen. Je kruipt in je hol en deprimeert jezelf dan een beetje. We weten dat wanneer je geneest van een gebroken been, een stofje in je voorste hersenkwab ervoor zorgt dat je rustig blijft, minder eetlust hebt, en minder seksuele gevoelens. Dat is allemaal prima. Maar bij sommige mensen gaat dit over in een langdurige depressie. En dat wordt vaak niet herkend en die mensen krijgen geen of een te late behandeling. Dat komt het meest voor bij ouderen en allochtonen.”

Maar ook hier: weten wij eenvoudige burgers niet te weinig over onszelf?

“Tsja, wat is te weinig, wat is genoeg in dezen? Maar zeker, niet iedereen weet dat sporten niet alleen goed is voor je fysiek, maar ook voor je geest. Veel mensen weten ook niet dat een zo snel mogelijke hervatting van je werk na overspannenheid of een depressie – onder goede begeleiding – meestal het beste is. Overspannen thuiszitten is vaak niet meer nodig, onverstandig zelfs. Geleidelijke werkhervatting in combinatie met farmaca en begeleiding is een betere aanpak.”

Toch nog even over die één miljoen slikkers. Wat zegt dat over onze samenleving wanneer zóveel mensen gebruiken?

“Ik snap wat je bedoelt. Ik denk eigenlijk dat de evolutie de snelle veranderingen in de techniek en de samenleving niet kan bijhouden. Ik heb het eens uitgere-

kend: als je van Zuid-Frankrijk naar Amsterdam loopt, en je beschouwt dat als de tijd die nodig was om onze hersenen te ontwikkelen, dan is de tijd die we nodig hebben om de voordeur achter ons dicht te doen te vergelijken met de tijd vanaf de industriële revolutie. En kijk eens wat er sindsdien niet allemaal is veranderd, en in wat voor tempo.

Maar het gekke is: we hebben epidemiologisch onderzoek gedaan naar hoe vaak depressie voorkomt, vijftien jaar geleden en vijf jaar geleden, en dan blijkt dat er geen toename is van depressie. Je zou het kunnen vergelijken met auto's, treinen en vliegtuigen. Daar zijn we evolutionair ook niet voor gebouwd, maar we gebruiken ze wel en we worden er niet ziek van. Dat neemt niet weg dat de kans groot is dat de complexiteit van de huidige tijd bijdraagt aan het grote aantal mensen dat antidepressiva slikt."

Bestaat er een relatie tussen het vóórkomen van depressie en de mate waarin je baas bent over je eigen leven?

"Er is wel onderzoek gedaan naar de relatie met urbanisatiegraad. En dan denk je natuurlijk meteen: ah, depressie komt op het platteland minder vaak voor dan in de stad. En dat klopt. Maar uit onderzoek blijkt dat de stad een grote aantrekkingskracht heeft op mensen die kans lopen op een depressie. Op het platteland ben je meer op jezelf aangewezen, terwijl er in de stad allerlei voorzieningen zijn, je er anoniemer kunt leven en je langer een belofte kunt blijven. En, mogelijk zijn mensen op het platteland weerbaarder en daardoor minder bevattelijk voor depressies."

Naast wetenschapper ben je ook behandelaar. Wat mij zo moeilijk lijkt, is mensen ervan te overtuigen dat het leven niet zo ellendig hoeft te blijven als het tijdens een depressie is.

"Soms moet je dat ook niet eens proberen en moet je eerst samen proberen vast te stellen waar die somberheid vandaan komt. Soms moet je het aandurven de situatie nog ernstiger te laten worden vooraleer zich nieuwe perspectieven aandienen. Vaak is de patiënt zich niet bewust van wat hem

eigenlijk dwarszit. Als je een ambivalente relatie hebt met iemand die overlijdt, dan mag je daar niet opgelucht over zijn en word je geacht te rouwen. Anderen zijn weer vreselijk boos omdat een overledene hen verlaten heeft. Vaak is het probleem dat men de boosheid niet durft toe te laten."

En jij provoceert dan die boosheid.

"Ik probeer een oplossing te vinden door het maskeren van de emotie te doorbreken."

Gaat dit allemaal terug op Freud?

"Voor een belangrijk deel wel. Ik denk dat de psychoanalyse nog steeds het meest uitgebreide begrippenkader heeft. Daar zijn weer allerlei therapieën bijgekomen zoals de cognitieve gedragstherapie waarbij je bijvoorbeeld huiswerkopdrachten moet maken zoals het schrijven een afscheidsbrief aan een overledene. Je hebt ook therapieën waarmee je conflicterende situaties kunt analyseren. Als het gaat om het blootleg-

gen van verdrongen emoties is de psychoanalyse nog steeds de meest veelomvattende theorie.

Depressies vinden vaak hun oorsprong in naar binnen gekeerde agressie omdat men de agressie niet durft te richten op degene die hem heeft opgeroepen, omdat hij overleden is of omdat hij sterker is dan jij, zoals je baas. In dat laatste geval overheerst de angst nog harder teruggeslagen te worden of letterlijk ontslagen worden. Mijn taak is uienringen net zo lang af te pellen totdat de bron van de naar binnen geslagen boosheid zichtbaar wordt."

En moet zo iemand dan een boksbal in de kamer hangen en dan denken dat dat de baas is?

"Ja, ook een idee. Maar beter is het te leren hoe je op een rustige manier met een 'ik-boodschap' je ongenoegen kenbaar kunt maken. Dus geen beschuldigingen uiten, maar zeggen: 'Ik heb hier last van'. Dat is de productieve manier om conflicten in de toekomst te

"Belangrijke eigenschap van depressie is dat je niet over de rand van de put kunt kijken"

voorkomen. Want als je alles maar opkropt, dan kom je uiteindelijk in steeds grotere problemen.”

Maar soms kan het toch nuttig en effectief zijn emoties wel weg te stoppen?

“Zeker. Want ook hier is alles relatief. Er ligt altijd ergens een grens, en zolang die niet overschreden wordt, is er niets aan de hand. Iemand kan het verdragen ontslagen te worden, maar wanneer daarop ook nog eens zijn partner besluit op te stappen kan het plotseling te veel worden. Het gaat dus om enerzijds je genetische bagage die bepaalt wat je aankunt en anderzijds de emotionele last die je moet dragen.”

Je spreekt er schande van dat wij in ons land kinderen met geestelijke problemen opsluiten en onderbehandelen. Onze gevangenen zitten vol met mensen die geestelijk niet in orde zijn. Wat gaan we daaraan doen?

“De grootste psychiatrische instelling ter wereld is een gevangenis. Dat is een gruwelijk gegeven. Veel hangt samen met wat we psychopathie noemen. Dat is een psychologisch syndroom dat zich uit door het chronisch vertonen van immoreel en antisociaal gedrag van de persoon jegens anderen en hun eigendom. Ook dit gedrag is deels terug te voeren op genetische belasting en opvoeding. Vaak gaat het om gewetenloze mensen. Deze psychopaten hebben in angstige situaties een lagere hartslag dan gewone mensen. Ze kennen geen angst, zijn minder bang, en deinen daarom niet terug voor agressieve situaties. Niet verwonderlijk dat ze daardoor vaak in het criminele circuit terecht komen. Het is een politieke keuze om deze mensen op te sluiten, ter bescherming van de samenleving en in de hoop dat de straf ze iets leert. Maar we weten dat die hoop vaak ijdele hoop is.”

Vrij hopeloos dus?

“Ja. Het is soms niet anders. Mijn verontwaardiging slaat dan ook op de behandeling van een andere groep. Bijvoorbeeld mensen met schizofrenie. Vaak zijn zij door het leven op straat, zoals dat heet, secundair gepsychopatieerd. Door veelvuldig in aanraking te komen met psychopaten nemen ze dat

gedrag over, en komen vervolgens met justitie in aanraking. En dat vind ik erg pijnlijk.”

Bij hen heeft behandeling wel zin?

“Zeker, maar ik betwijfel zeer of ze die in voldoende mate krijgen.”

Stel je hebt een patiënt die steeds maar weer terugkomt bij je, steeds met dezelfde ernstige, depressieve klachten. Op een dag zegt hij tegen je: ‘Witte, ik wil eruit stappen. Geluk is voor mij niet weggelegd.’ Je weet hem te weerhouden. Maar hij komt steeds terug met zijn doodswens. Wat doe je?

“Belangrijke eigenschap van depressie is dat je niet over de rand van de put kunt kijken. Terwijl, wanneer je later uit de put bent en terugkijkt, je zegt: wat ben ik blij dat ik eruit gehaald ben door iemand. Verder. Je hebt vele soorten van behandeling van een depressie. Er zijn altijd nog zoveel dingen om te proberen het gewenste doel te bereiken: meer medicatie, andere medicatie, shocktherapie. Er is dus altijd nog hoop.”

Maar we hebben het hier over mevrouw van Puffelen. Behalve die depressie heeft ze een slechte gezondheid, veel pijn, en een slecht toekomstperspectief.

“Dan kom je bij de wissel. Dan kom je in de sfeer van euthanasie, en daar is een essentieel kenmerk van dat het verzoek weloverwogen moet zijn. En dat laatste is bij mensen met een depressie eigenlijk niet te zeggen. Eigenlijk zijn mensen met een ernstige depressie wilsonbekwaam, omdat hun kijk op de toekomst getorpedeerd is. Ik ga zelfs zover dat wanneer ik weet dat een ernstig depressieve patiënt concrete zelfmoordplannen heeft, ik verplicht ben hem aan te houden en gedwongen op te laten nemen. Dat heb ik ook wel eens gedaan.”

En is het goed gekomen met die persoon?

“Ja. En hij was me dankbaar, omdat ik hem tegen zichzelf beschermd had.”

Vroeger werd gedacht dat de vorming van de hersenen op je zevende stopt. Nu weten we dat dat pas op je eenentwintigste is. Moet dat geen gevolgen hebben

voor de pedagogiek? Hebben jullie als wetenschappers daar contact over?

“Ik moet bekennen: heel weinig. En dat zou wel moeten, want de nieuwe inzichten wijzen uit dat onze jeugd veel langer duurt dan we eerst dachten. Nu geven we kinderen van veertien steeds meer eigen verantwoordelijkheid over wat en hoe ze leren op school. Het is zeer de vraag of ze daar op die leeftijd al toe in staat zijn.”

We zitten in een turbulente tijd waarin de techniek snel vorderingen maakt. Kan onze ethiek dat wel bijhouden?

“Nee, ik denk het niet. Ik heb het idee dat het gat ook steeds groter wordt, omdat de ethiek zich geleidelijk ontwikkelt en de kennis en de techniek met sprongen vooruitgaat. Dat kan tot verwarrende toestanden leiden.”

Is dat geen ondersteuning van het pleidooi dat de wetenschap transparanter moet worden en ons actief moet informeren over wat er allemaal aanstaande is?

“Ja. Absoluut, willen we die discrepantie te boven komen.”

Wat zal dé wetenschappelijke doorbraak worden op jouw terrein in de komende jaren?

“Dat is moeilijk met zekerheid te zeggen. Zoals gezegd, deze dingen gaan met sprongen en je weet nooit wanneer die sprong gemaakt zal worden. Maar één ding staat vast: we zullen steeds meer kunnen voorspellen met betrekking tot de kans die mensen hebben op het krijgen van een bepaalde aandoening. Nu is het zo dat de voorspellende geneeskunde zich slechts mag bewegen op terreinen waar we met die kennis ook echt iets kunnen doen in de vorm van preventie of behandeling. Als gevolg van de globalisering en vooral internet zal dat gaan veranderen. Mensen zullen overal testjes aangeboden krijgen, waardoor ze over kennis zullen beschikken waarvan ze niet weten wat ze ermee aan moeten. Des te meer reden voor een open communicatie tussen wetenschap en maatschappij.”

Tekst Jan Marijnissen
Foto's Suzanne van de Kerk

Verkiezingen in België

“We zijn het gezever van die prutsers zat”

Toen de Belgische premier Leterme voor de vijfde keer in drie jaar tijd naar de koning moest om het ontslag van de regering aan te bieden was zijn politieke krediet echt op. Net als de Nederlanders mochten de Belgen daarom begin juni naar de stembus. België is vlakbij, maar democratie heeft een ander gezicht in een land met stemplicht en taalstrijd.

Het lijkt bijna een gemeentelijk verkiezingsbord, maar dit zijn allemaal CD&V-posters in iemands weiland. Zo'n 30 procent van de kandidaten wordt via voorkeurstemmen gekozen. Veel kandidaten voeren daarom een eigen campagne.

Antwerpen, zondagochtend 12 juni. Om acht uur staat een flinke groep bejaarden al mopperend te wachten totdat ze tussen de klimrekken en touwen van basisschool De Clowntjes hun stem uit kunnen brengen. De enige jongere in het gezelschap is al niet veel positiever. “We zijn het gezever van die prutsers zat.” Even verderop in de rij verklaart een mevrouw leunend op haar wandelstok dat ze niet zo lang kan staan en daarom maar vroeg gekomen is. Ironisch genoeg is het de

rest van de dag bij veel van de 350 stembureaus in Antwerpen juist veel rustiger. Om elf uur is Sofie Sas, een actief lid van de marxistische PvdA die overigens niet de kiesdrempel haalde, vrijwel meteen aan de beurt in lagere school Via Louiza. Zij herkent het pessimisme wel. “Veel mensen zijn de politiek beu. Begrijpelijk, want veel politici doen verkiezingsbeloftes die nooit nagekomen kunnen worden. We hebben wel een planbureau, maar dat becijfert de verkiezingsprogramma's

niet. Daardoor blijft het onduidelijk of de programma's wel realistisch zijn.” Betekent dit alles dat de verkiezingen niet leven in België? Integendeel, volgens de Vlaamse politicoloog Kristof Jacobs van de Radboud Universiteit Nijmegen. “De verkiezingen leven juist heel erg, de opkomst was weer 89 procent. Dat is niet vanwege de stemplicht, want je wordt al tien jaar niet meer vervolgd als je niet gaat stemmen.” Uit de verkiezingsuitslag blijkt wel waarom de Belgen massaal

In Nederland is elektronisch stemmen gestopt omdat de gebruikte computers fraudegevoelig waren. In België hebben ze een op het eerste gezicht omslachtige oplossing: stemmers krijgen een magneetkaart waar de computer de stem op zet. Dan gaat de kaart in een stembus die het aantal magneetkaartjes registreert. Aan het einde van de middag worden alle stemkaartjes van Antwerpen centraal verzameld en uitgelezen. Het tellen gaat zo redelijk snel, terwijl het proces goed te controleren is.

Om elf uur 's ochtends zit de sfeer er al goed in bij het stembureau in lagere school Via Louiza. Met wat pintjes op tafel vinden de mannen achter de tafel het bepaald geen straf dat ze opgeroepen zijn om de hele dag verplicht lid van het stembureau te zijn.

Bart De Wever is met zijn NVA de grote winnaar van de verkiezingen. Het extreemrechtse Vlaams Belang, dat ook van de Walen af wil, is gehalveerd. De NVA is niet eurosceptisch, maar wil juist dat België op termijn opgaat in de Europese Unie.

zijn gaan stemmen, ze willen dat hun problemen eindelijk eens opgelost worden. Het conflict over het kiesdistrict Brussel-Halle-Vilvoorde – dat gesplitst moet worden om een grondwettelijk kiesstelsel te hebben, terwijl die splitsing brandpunt is geworden van de taalstrijd – blokkeerde drie jaar lang de agenda. De economische problemen bleven daardoor onopgelost. Jacobs: “Premier Leterme heeft zelfs vijf keer zijn ontslag aan moeten

bieden bij de koning. Bijna alle partijen hebben bij deze verkiezingen zetels verloren, maar vooral de Vlaamse christendemocraten van Leterme, CD&V, en het intern verdeelde Vlaams Belang van Filip Dewinter.” De Nieuw-Vlaamse Alliantie van Bart De Wever pleit voor een zelfstandiger Vlaanderen en is op slag de grootste partij van België geworden. “De Vlaamse kiezer heeft voor een radicale partij gekozen, de Waalse kiezer juist voor de gema-

tigde Parti Socialiste. Beide kiezerskorpsen hebben zo hetzelfde signaal gezonden: er moet een oplossing komen zodat de echt belangrijke problemen van de economische crisis opgelost kunnen worden.”

Tekst Jola van Dijk
Foto's Koen Fasseur

SP grootste in Boxmeer en omgeving

“Dit kan overal in Nederland”

In Boxmeer, de gemeente van Emile Roemer, stemde een op de drie mensen SP. Dat er veel ‘Emile-stemmen’ bij zitten is logisch, maar verklaart niet alles. Roemer: “Het is een optelsom.”

Vijftig zetels. Had heel Nederland gestemd als de Boxmeesters, dan had de SP een derde van het parlement in handen. Als ik door het centrum van Boxmeer loop met SP-fractievoorzitter Emile Roemer en zijn oude vriend Theo Weenink,

nu SP-bestuurs- en raadslid in Boxmeer, wordt snel duidelijk waar het verkiezingssucces deels vandaan komt. Het is een uur vóór de WK-voetbalwedstrijd Nederland-Slowakije en de oranje fans stromen naar het plein, waar de wedstrijd op een

beeldscherm te zien zal zijn. Bijna iedereen die langskomt groet Emile, of Theo, of allebei. Niet zoals je een beroemdheid van tv groet, maar als iemand die je kent. Theo: "Net als in veel Brabantse dorpen is het hier 'ons kent ons'. Voor SP'ers die al jarenlang op straat te vinden zijn is dat nog sterker."

Theo Weenink richtte in 1975 de afdeling in Boxmeer op. Hij is sinds die tijd, afgewisseld door onder anderen Emile, af en aan voorzitter geweest, organisatiesecretaris, fractielid: "Alles eigenlijk, alleen nog geen wethouder. Dat heb ik overgeslagen en ben maar meteen burgemeester geworden", zegt hij met een knipoog – bij afwezigheid van het hele college is hij als langstzittend raadslid vervangend burgemeester. Hij geeft toe dat er een duidelijke Emile-bonus bij de Boxmeerse uitslag

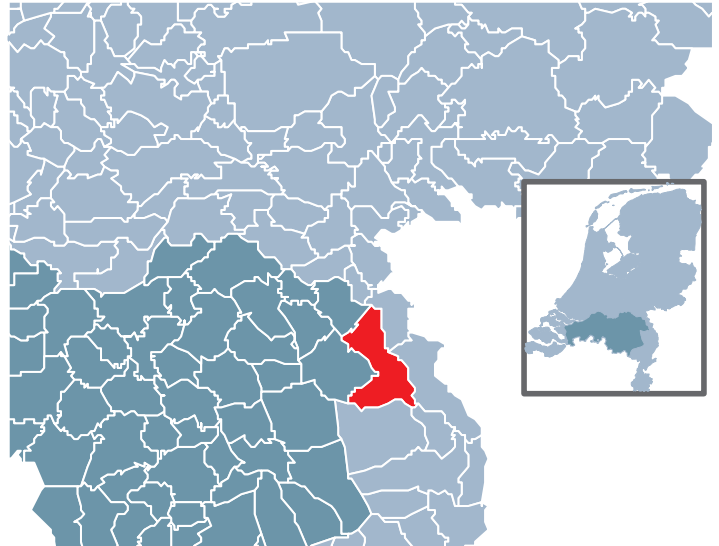
"Beter, meer, groter"

zit, maar vindt wel dat een sterke afdeling de basis heeft gelegd: "Het is het bekende verhaal: je moet de straat op. Door contact met mensen in de wijken weten wij als enige partij wat er aan de hand is, bijvoorbeeld waar renovatie echt nodig is. Wij komen voor acties langs de deuren, en dan zie je zelf ook de armoede. Goed voor je inzicht in de samenleving, en mensen in Boxmeer kennen ons. Niet uit de krant, maar omdat we er altijd zijn. Weten waar je de informatie vandaan haalt, weten hoe je het moet verwoorden, dat is de kracht van de SP en ook van Emile. Het was voor veel mensen in Nederland een verrassing dat Emile het zo goed deed in het debat. Voor ons niet."

Emile Roemer valt Theo bij: "De uitslag in Boxmeer is een optelsom van wat we als partij gedaan hebben, wat de afdeling Boxmeer gedaan heeft en wat we tijdens de campagne hebben gedaan. Maar vergis je niet. Dit is geen succesverhaal dat uniek is voor Boxmeer. Wat hier kan, kan overal. Van oudsher was dit een CDA-bolwerk, geen arbeidersstad of zo. Het is een kwestie van jarenlang hard werken en vertrouwen wekken bij de mensen. De SP-stemmers hier weten donders goed waar ze op gestemd hebben."

Naarmate de voetbalwedstrijd nadert, zwelt het gezoem van de vuvuzela's aan. Emile moet even mee met een filmploeg van de NOS. Hij haalt het nieuws die dag met zijn brief aan formateur Tjeenk Willink. Als hij terug is, legt hij uit: "Ik heb Tjeenk Willink een brief gestuurd dat ik een gesprek wil. Als hij mij niet uitnodigt, dan nodig ik hem maar uit. Een partij met vijftien zetels, bijna een miljoen kiezers, negeren, dat slaat nergens op." Emile is na de campagne niet achterover gaan leunen in de 'Haagse stolp': "Vanavond ga ik naar Gennep om te kijken of we daar een goede afdeling van de grond kunnen krijgen. Ook in Gennep waren we de grootste, maar er is nu slechts een werkgroep. Met zo'n uitslag moet er meer in zitten. We hebben de laatste paar weken enorm veel enthousiasme in en rondom de partij gezien. Dus veel kansen voor nieuwe actieve leden, nieuwe afdelingen en nieuwe acties. Ons doel moet zijn op z'n minst de grootste van links te zijn, liefst de grootste van Nederland. Beter, meer, groter. Met minder geen genoeg nemen."

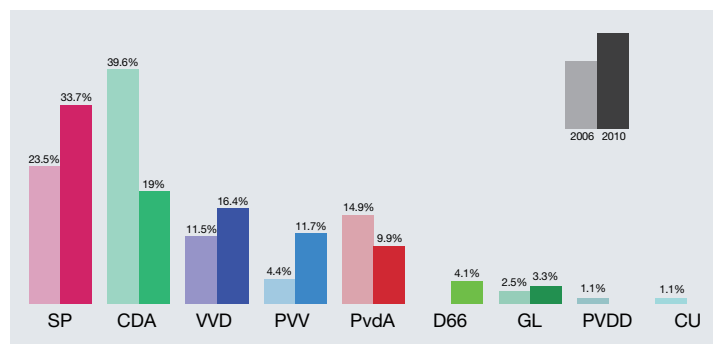
Boxmeer

Tweede kamerverkiezingen 2010

Stemmen: 21679

Opkomst: 82,1%

Emile: "Er komt waarschijnlijk een rechtse regering. Of het nou met de PvdA is of niet, het is allemaal rechts. Er zal veel verzet komen, omdat er op de verkeerde dingen bezuinigd gaat worden. Daar moeten wij een voorstellersrol in hebben, mensen helpen mobiliseren, en creatief zijn. Achteroverleunen is er voorlopig niet bij. Maar daar had ik me ook niet op ingesteld."

De voetbalwedstrijd begint bijna. Emile en Theo overleggen: "Ga jij op het plein kijken?" Theo is niet zo van het voetballen; Emile wil het niet missen. Ik neem afscheid van de twee kameraden; van het geheim van Boxmeer dat al lang geen geheim meer is.

Tekst Diederik Olders

Foto Erik van 't Hullenaar

Begravenis in Istanbul van de Turkse slachtoffers

Foto Pierre Marsaux / Hollandse Hoogte

Aanval op hulpkonvooi vestigt aandacht op blokkade Gaza

“Mensenrechten zijn geen luxe”

De wereld reageerde geschokt op het nieuws dat Israëlische commando's in het holst van de nacht een humanitair hulpkonvooi voor Gaza hebben geënterd. Negen mensen kwamen om, velen raakten gewond. Anne de Jong was een van de opvarenden. “Dit hadden we nooit kunnen voorzien.”

“Toen de aanval begon, voeren we zo'n veertig meter links van de Mavi Marmara, het grote schip waar de doden zijn gevallen. Marineschepen richtten hun zoeklichten op de Mavi Marmara, dus we konden heel duidelijk zien wat er gebeurde. Achter ons doemden twee grote marineschepen op, boven ons cirkelden helikopters. Er

kwamen rubberboten aan, 'zodiacs', met gemaskerde commando's aan boord. Al voor ze bij de Mavi Marmara waren, begonnen ze vanaf die zodiacs traangas, geluidsbommen en rubberen kogels af te vuren. Tegelijkertijd werd er van boven, vanuit de helikopters, met scherp geschoten. Toen al vielen de eerste dodelijke slachtoffers, nog voor er

iemand aan boord was. We zagen mensen neervallen, we hoorden het geschreeuw en overal was bloed.” Anne de Jong (29) was een van de opvarenden van de Freedom Flotilla, het scheepskonvooi met hulpgoederen voor Gaza dat op 31 mei door Israël is aangevallen op internationale wateren. Negen vredesactivisten kwamen om.

Fotos Finian Lane

Anne de Jong (links) op een boot van het hulpkonvooi

“Er waren twee Australische journalisten bij ons aan boord, zij hebben opnames gemaakt van die eerste aanval. Ze probeerden contact te leggen met de satelliet om de filmbeelden te versturen, maar dat kost tijd en er kwamen twee zodiacs op onze boot af. We werden beschoten met rubber kogels en geluidsgranaten. Elke boot is met grof geweld overmeesterd, niet alleen de Mavi Marmara. Op onze boot waren we met zeventien personen. De mannen zijn met hun handen omhoog op de bank gaan zitten, goed zichtbaar in de glazen kajuit. De vrouwen bleven op het dek staan. Met onze handen in de lucht riepen we dat we gewelddoos waren, maar we werden beschoten met rubberen kogels. Zelf ben ik door zes rubberen kogels op mijn rug geraakt, een meisje uit België werd geraakt op haar neus, ze zat onder het bloed. We werden allemaal geboeid en hardhandig afgevoerd, ik en een ander meisje zelfs met een kap over ons hoofd. Tegen een van de Australische journalisten is een stroomstootwapen gebruikt, omdat ze haar camera niet af wilde geven.”

“Dit geweld was zó onnodig”

Na de aanval zat Anne de Jong vier dagen in een Israëlische gevangenis, volledig afgesloten van de buitenwereld. Haar terugkeer naar huis was op alle Nederlandse radio- en tv-zenders te

zien. Maar wat we niet zagen was dat er tijdens haar gevangenschap meer dan vijfduizend Joodse Israël's voor de gevangenispoorten demonstreerden voor vrijlating van de mensen van de Freedom Flotilla. “Daarbij zijn meerdere mensen opgepakt”, vertelt ze. “Er werd gericht met traangas geschoten, een meisje is daardoor een oog kwijtgeraakt.”

Het is typerend: “Israëliërs die zich uitspreken tegen mensenrechtenschendingen door Israël hebben het moeilijk. Ze worden uitgesloten, dienstweigeraars worden vastgezet, er staan zelfs boetes op samenwerking met Palestijnse organisaties.” Maar ze zijn er wel, het hulpkonvooi waar Anne de Jong aan deelnam is een voorbeeld van samenwerking tussen Israëliërs en Palestijnen: “Het initiatief tot de Freedom Flotilla is genomen door onder andere de beweging Free Gaza, waarin Israël's en Palestijnen samenwerken. Het kwam niet uit de lucht vallen, aan onze reis is een voorbereidingsperiode van negen maanden voorafgegaan.”

Meer dan zeshonderd deelnemers uit verschillende landen monsterten aan, waaronder gerenommeerde schrijvers, parlementariërs en vredesactivisten. Er was zelfs een Nobelprijswinnaar aan boord: Mairead Corrigan-Maguire, in 1976 onderscheiden vanwege haar vredeswerk in Noord-Ierland. De Jong: “Er is een grote gemengde burgerbewe-

ging van Israël's en Palestijnen die geweld afwijzen. Daar is veel te weinig aandacht voor in de pers. Deze beweging willen we steunen.”

“Dat het zo af zou lopen konden we natuurlijk nooit voorzien. Natuurlijk hadden we er rekening mee gehouden dat we tegengehouden konden worden en gearresteerd, maar niet door militairen en met dodelijk geweld. We zijn in elke vertrekhaven gecheckt door de politie en de rapporten daarvan zijn naar Israël gestuurd: ze wisten exact wat onze lading was en wie er aan boord waren. We hebben ook steeds aangegeven dat we best ook nog op zee gecontroleerd wilden worden, door een onafhankelijke organisatie als de VN of het Rode Kruis. Maar niet door Israël, want we waren niet op weg naar Israël maar naar Gaza. We hebben er alles aan gedaan om Israël te laten weten dat we niet in Israëlische wateren zouden komen en dat we ongewapend waren. Het is ook achteraf nog steeds amper te bevatten, dit geweld was zó onnodig”, vertelt ze. Om er verontwaardigd aan toe te voegen: “Ik begrijp niet hoe sommige commentatoren kunnen zeggen dat ze er van tevoren al op gerekend hadden dat Israël op internationale wateren ongewapende burgers zou doodschieten. Dan hadden ze het Rode Kruis wel in mogen lichten, als ze dat al wisten.”

Macaroni gevaar voor veiligheid

De lading bestond uit 10.000 ton hulpgoederen – variërend van bouwmaterialen tot schoolspullen en rolstoelen. De Jong: “Humanitaire hulp is er hartstikke hard nodig, maar het is praktisch onmogelijk om hulpgoederen over land naar Gaza te krijgen. Ook daar wilden we de aandacht op vestigen.” Al ruim drie jaar wordt Gaza door Israël goeddeels afgesloten van de buitenwereld, nadat het in de voorgaande jaren al steeds moeilijker werd gemaakt om het land in of uit te reizen en goederen in of uit te voeren. Formeel houdt Israël het isolement van Gaza in stand om veiligheidsredenen, maar in de praktijk is het een vorm van onderdrukking. In Gaza, een stuk land met een oppervlakte van twee keer Texel, zitten anderhalf miljoen Palestijnse burgers vast. De bevolking van Gaza wordt door de blokkade collectief gestraft, wat in strijd is met het interna-

tionaal recht. Anne de Jong: “Onder het mom van veiligheid worden anderhalf miljoen Palestijnse burgers hun basale mensenrechten ontzegd.” Door de blokkade wordt het de mensen in Gaza schier onmogelijk gemaakt om het land en de economie op te bouwen. Welke goederen wel en welke niet worden doorgelaten, is volstrekt ondoorzichtig. Aan hilarische voorbeelden geen gebrek: zo is macaroni klaarblijkelijk wel een gevaar voor de veiligheid maar rijst niet. Maar ook schoolboeken worden tegengehouden. En bouwmaterialen, waardoor de schade van de Gaza-oorlog van anderhalf jaar geleden amper hersteld kan worden. Mensen die toen uit hun huizen verdreven werden door de Israëlische bombardementen, wonen nu nog steeds in tentenkampen. Hoezeer de blokkade ingrijpt in het dagelijks leven, heeft Anne de Jong van dichtbij gezien. Haar studie culturele antropologie in Amsterdam sloot ze af met een onderzoek naar geweldloos

verzet in een gewelddadige omgeving, nu werkt ze in Londen aan een promotie-onderzoek met hetzelfde thema. “In totaal heb ik daarvoor zo’n twee jaar in Israël en de bezette Palestijnse gebieden doorgebracht, waarvan zeven maanden in Gaza.” Een van de gebeurtenissen die haar persoonlijk aangrepen, was het overlijden van een twaalfjarig meisje aan een astma-aanval vorig jaar zomer. “Dat meisje overleed omdat er in Gaza geen *inhalers* te krijgen waren. In Tel Aviv kun je die voor drie euro bij elke willekeurige apotheek kopen. Dat is er nog geen uur rijden vandaan, maar voor zoiets mogen mensen de grens met Israël niet over. Voor mij kwam dit heel dichtbij, omdat ik weet hoe het is om astma te hebben. Ik heb het zelf ook en ik ga nooit de deur uit zonder *inhaler*. Ik kende het meisje omdat ik haar moeder heb geïnterviewd voor mijn onderzoek. Maar sinds november 2008 mogen ook onderzoekers Gaza niet meer in, alleen medewerkers van de VN en door Israël

Oorlog als er vrede dreigt

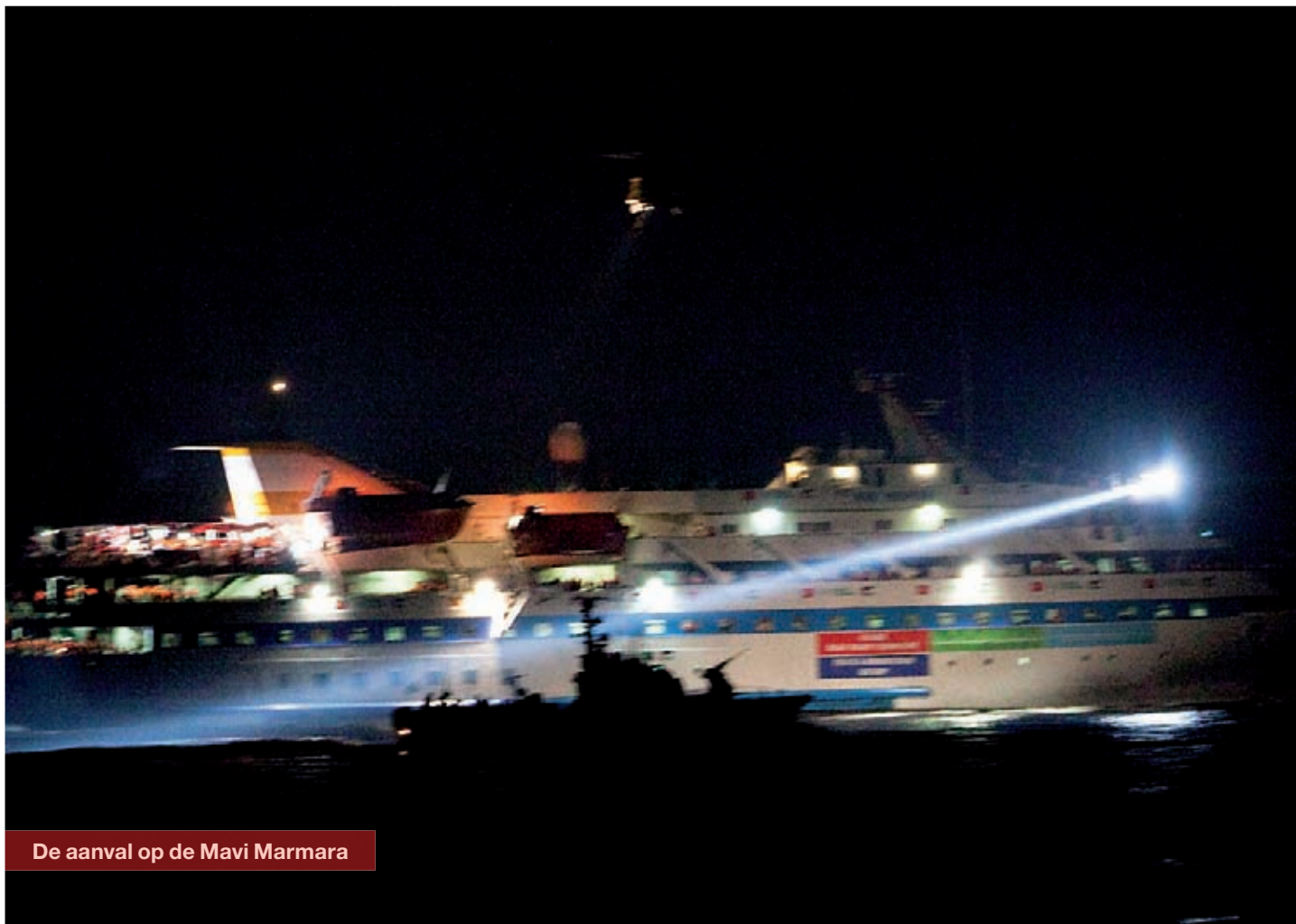
Anja Meulenbelt heeft al veel verhelderende artikelen geschreven over het Israëlisch-Palestijnse conflict. Alleen het archief van haar weblog, www.anjameulenbelt.nl telt al honderden pagina's vol nieuwsberichten, bespiegelingen en analyses. Een bijzondere plek nemen de artikelen in die onder het kopje ‘cursus’ staan. Daarin legt ze uit hoezeer de bril die mensen opzetten hun kijk op de gebeurtenissen kleurt. Deze brillen, of ‘paradigma’s’, zorgen ervoor dat

deelnemers aan het politieke debat vaak onverzettelijk tegenover elkaar staan en langs elkaar heen lijken te praten. Het is niet alleen verhelderend, maar ook confronterend om jezelf de vraag te stellen door welke bril je kijkt. En of je daarmee geen oogkleppen hebt opgezet en onbewust een aantal feiten negeert. In juni verscheen haar nieuwste boek, ‘Oorlog als er vrede dreigt’. Daarin laat Meulenbelt veel vooraanstaande mensen

aan het woord die hun oude bril hebben afgezet. Daar zijn opvallend veel Joodse Israëli's bij, die ooit enthousiast aan de wieg stonden van de staat Israël maar bij wie de laatste jaren iets begon te knagen: is dit wel de staatsvorm die we wilden? Waarom hebben we geen grondwet, die alle inwoners van ons land gelijke rechten geeft? Is het wel democratisch dat de niet-Joden die in Israël wonen tweedetrangs-burgers zijn, omdat Israël wettelijk een Joodse staat is? Is de veiligheid van de Israëlische burgers wel gebaat bij de bezetting, de muur en de blokkade? Hoe constructief stelt Israël zich nou eigenlijk op in het vredesproces? Op basis van gedegen bronnenonderzoek reconstrueert en analyseert Meulenbelt de geschiedenis en het probleem dat er al mensen woonden in het gebied waar de staat Israël gevestigd werd. Ze zal aanvallen op burgers nooit goedkeuren en is geen ‘Hamavriendje’ of ‘Fatah-vriendje’, benadrukt ze in het eerste hoofdstuk – wetende hoe gemakkelijk zulke stempels worden opgedrukt. Dat neemt niet weg dat het buitenproportionele geweld en de onderdrukking van hele bevolkingsgroepen in de Palestijnse gebieden onmogelijk kunnen leiden tot een oplossing voor het conflict. Het werkt eerder contraproductief. Als Israël de mensenrechten en de democratie niet respecteert, schiet het land zich in eigen voet.

Anja Meulenbelt, *Oorlog als er vrede dreigt: Israël en ‘het Palestijnse probleem’*, Uitg. Ambo

De aanval op de Mavi Marmara

Foto Pool / Hollandse Hoogte

goedgekeurde organisaties. Daardoor kon ik niet naar de begrafenis. Dit maken de mensen die daar wonen dus voortdurend mee. Familieleden en vrienden die op de Westelijke Jordaanoever wonen kunnen ze niet meer ontmoeten. Toch blijft de moeder van dat meisje geloven in geweldloosheid en samenwerking met Israël, ook nu nog.”

Nederland tegen onafhankelijk onderzoek

Anne de Jong laat zich niet in een hokje ‘voor of tegen Israël’ of ‘voor of tegen Palestina’ duwen. “Ik ben niet tegen Israël, al wordt dat vaak gesuggereerd. Als de situatie andersom was geweest, dan was ik op een boot richting Israël gestapt. Ik sta voor mensenrechten en ik zie het als mijn burgerplicht om daarvoor op te komen. Mensenrechten zijn geen luxe. Ze zijn verankerd in internationale verdragen en moeten voor iedereen gelden. Dat is ook in het belang van Israël zelf. Ik ben tegen

geweld, van welke kant het ook komt: het is gewoon geen oplossing.” “De machtsbalans is volledig zoek”, vervolgt ze. “De afgelopen acht jaar zijn er 28 Israëlische burgers gedood door Palestijns geweld. Vreselijk, maar aan de andere kant van de streep staat dat er dagelijks Palestijnse doden vallen door Israëlisch geweld. De mensenrechtenschendingen in Gaza zijn zo langdurig en grootschalig, daar moet aandacht voor komen. En het gebeurt nú, onder onze ogen. Het is geen natuurramp, het kan voorkomen worden en daar maak ik me sterk voor.”

“Israël heeft nu wel een versoepeling van de blokkade aangekondigd. Niet zo rigoureuus als sommige kranten beweren, er is bijvoorbeeld al gezegd dat cement nog steeds niet mag worden ingevoerd. Hoe moeten mensen dan hun huizen weer opbouwen? Maar dat heeft onze tocht dan toch opgeleverd: al was het deze prijs absoluut niet waard, het was niet voor niets. Wat ik onbegrijpelijk vind, is de reactie van de

Nederlandse regering. In de mensenrechtenraad van de Verenigde Naties hebben Nederland, Italië en de VS als enige tegen een onafhankelijk onderzoek naar de aanval gestemd.” SP-Tweede Kamerlid Harry van Bommel heeft minister Verhagen gevraagd aan te dringen op een onafhankelijk onderzoek én op doorgifte van de hulpgoederen. Anne de Jong: “Ik heb minister Verhagen om een gesprek gevraagd, maar hij wil mij niet persoonlijk uitleggen waarom Nederland vindt dat Israël zo’n onderzoek zelf uit zou moeten voeren. Sowieso begrijp ik niet waarom Nederland er niet veel meer bij Israël op aandringt om zich aan internationale verdragen te houden en de mensenrechten te respecteren. De blokkade is illegaal onder het internationaal recht.”

Tekst: Daniël de Jongh

“Ik ga weer de politiek in”

“Het zit in uw bloed om de maatschappij te willen beïnvloeden, daarvoor hebt u het Kamerlidmaatschap niet nodig.” Kamervoorzitter Gerdi Verbeet had het over Jan Marijnissen, maar het had op ieder vertrekkend SP-Tweede Kamerlid kunnen slaan. Namen we in de vorige Tribune al afscheid van Jan Marijnissen, Agnes Kant en Remi Poppe, nu is het woord aan de anderen die op 16 juni voor het laatst op hun Kamerzetel zaten.

Foto: Govert de Roos

Arda Gerkens

“Nu ik niet meer in de Kamer zit, zal ik vooral de werkbezoeken missen. Vanwege het contact met de mensen, het echte leven waar het om gaat. Maar de schijnheiligheid en de focus

op het eigenbelang zal ik dan weer absoluut niet missen. Dat partijen een motie niet willen steunen, maar vervolgens wel met dezelfde motie komen die het dan alsnog niet haalt. Ik ben er dan ook erg trots op dat onze initiatiefwet ‘Beperking doorverkoop toegangskarten’ wel aangenomen is. Die wet stopt de woekerprijzen van kaartjes voor bijvoorbeeld popconcerten en voetbalwedstrijden. Nu ga ik op zoek naar werk op het snijvlak van de samenleving en ICT, en ik blijf natuurlijk actief voor de partij.”

Foto: Govert de Roos

Marianne Langkamp

“Na 12 jaar maximale inzet voor de SP in de Tweede Kamer is het nu tijd voor wat anders dan betaald politiek bedrijven. Ik ben

vooral trots op de uitbreiding van het aantal gezinshuizen die we binnengehaald hebben, en ik blijf me ook inzetten voor gelijke kansen voor kinderen.”

Hugo Polderman

“De meeste mensen zeggen dat ik nu de politiek uit ga, maar ik ga juist weer de politiek in. Ik ben net weer verkozen tot afdelingsvoorzitter en kan me dus weer lokaal met de SP bemoeien. Daar heb ik zin in, want dat is uiteindelijk de basis van ons werk. Het is me als Kamerlid gelukt om het probleem van armoede op

Hugo Polderman

het platteland op de agenda te houden. Ook boeren moeten voor eerlijk werk eerlijk loon krijgen.”

Foto: Govert de Rooos

Paul Lempens

“Het is ons de afgelopen jaren gelukt om de beste partij voor sociale werkvoorzieningen te worden, allerlei afdelingen en fracties zijn daar ook goed mee bezig. Zelf ga ik flink solliciteren en in Weert blijf ik afdelingsvoorzitter en gemeenteraadslid.”

Hans van Leeuwen

“Het is me gelukt de enorme winsten die speculanten maken bij de verkoop van grond bespreekbaar te maken. Ik blijf zeker actief voor de SP, maar waar en hoe weet ik nog niet. Misschien in de provincie, want daar ligt het accent bij ruimtelijke ordening.”

Foto: Suzanne van de Kerck

Trix de Roos

“Doordat ik onverwachts de Kamer in- en uitgegaan ben, heb ik nog niet bedacht wat ik nu ga doen. Ik ben in ieder geval weer terug in het afdelingsbestuur van Vlissingen en waarschijnlijk ga ik een internetbedrijfje opstarten voor het opknappen en verkopen van oude meubels.”

Fons Luijben

“Ik hoop dit jaar 69 te worden, dus het partijwerk laat ik graag over aan de jongeren. Die presteren veel meer en beter dan ik kan doen. Nu wil ik vooral nog mijn huis verbouwen. Het contact met de mede-Kamerleden en fractiemedewerkers zal ik wel missen. Vooral het secretariaat, zij hebben me heel erg geholpen. De debatten zal ik zeker niet missen, want die heb ik bijna

allemaal als zinloos ervaren. Men begint met een standpunt, draagt dat uit en gaat weer weg met hetzelfde standpunt. Aan anderen duidelijk maken waar je voor staat kun je ook op andere manieren doen. Een hoogtepunt was toen we wisten te voorkomen dat de AOW-partnertoeslag zou worden afgeschaft voor mensen met een tien jaar jongere partner. Van het ene op het andere moment zou hun tien jaar AOW afgepakt worden, zonder dat ze zich er op voor konden bereiden.”

Foto: Govert de Rooos

Krista van Velzen

“Ik heb als Kamerlid vooral heel veel actie gevoerd, met name rondom thema's als chloor, amoniak en de clusterbom. Fantastisch vond ik het toen we met heel veel afdelingen voor ABN

Amro-filialen stonden. We hebben de klanten aangesproken op wat er met hun spaargeld gebeurde en aandeelhoudersvergaderingen bezocht. Daarmee hebben we de toon gezet voor het internationale verbod dat nu geldt voor clusterbommen. Het toont aan dat de combinatie van actievoeren en politiek heel succesvol kan zijn. Ik heb de Kamer nu verlaten om even een pauze in te lassen. Als ik weer op kracht ben gaat iedereen me weer zien, want stilzitten is niet mijn ding. Daar hoeven jullie niet bang voor te zijn: zodra ik mijn oude energie een beetje teruggevonden heb ga ik gewoon weer verder.”

Tekst Jola van Dijk

Hans van Leeuwen

Fons Luijben

Foto: Govert de Rooos

Werknemers aan de winnende hand

Keet in de catering

In 2005 besteedde Heineken in Zoeterwoude de afdeling catering uit aan Albron en prompt zaten de werknemers met een enorme loonsvermindering. Onder leiding van John Roest kwamen de catering-medewerkers in verzet. En dat zou weleens verstrekende gevolgen kunnen hebben...

Het is oktober 2003 als bij John Roest in Leiden een brief op de mat valt. Afzender: de directie van Heineken. De brief maakt melding van 'een daling van de bierconsumptie' die 'niet van tijdelijke aard' zou zijn. En daarom 'ontkomen wij er dus niet aan om efficiënter en effectiever te gaan werken'. Vervolgens: 'Onderzoek heeft uitgewezen dat gespecialiseerde bedrijven catering- en hospitality kwalitatief hoogwaardig(er) kunnen aanbieden tegen lagere kosten.'

John Roest (45) werkt op dat moment al achttien jaar in het bedrijfsrestaurant van Heineken in Zoeterwoude. Hij heeft geen goed gevoel over de brief. Roest en een aantal collega's hadden de directie om opheldering gevraagd over geruchten die al enige tijd de ronde deden. Geruchten over mogelijke uitbesteding van hun werk aan een ander bedrijf. Maar ondanks het feit dat de directie in haar brief spreekt van 'een investering in de toekomst van u en uw collega's', worden Roest en de zijnen er niet minder ongerust op. "We hadden het goed bij Heineken en vielen onder de cao van dat bedrijf. Als ons werk uitbesteed zou worden, zou de veel slechtere catering-cao op ons van toepassing zijn. Wij vreesden een fikse teruggang in loon, omdat we wisten wat de trend was in andere sectoren zoals de beveiligings- en schoonmaakbranche."

Dat bange vermoeden werd anderhalf jaar later bevestigd, toen Heineken zijn cateringsafdeling afstootte naar Albron Catering. Dat leek de centrale ondernemingsraad een goed idee, omdat Albron als een sociaal bedrijf werd gezien. Al snel kwam de aap uit de mouw. De 'investering in de toekomst' waarvan Heineken had gesproken, bleek vooral te bestaan uit een salariste-

ruggang van vijftig tot zeventig (!) procent. John Roest: "Bij Heineken werkte ik in vijfploegendienst en verdiende ik 46.000 euro bruto per jaar. Bij Albron werd dat ineens 18.000 euro bruto. Als je een gezin hebt en alleenverdiener bent, kom je dan gewoon niet meer rond."

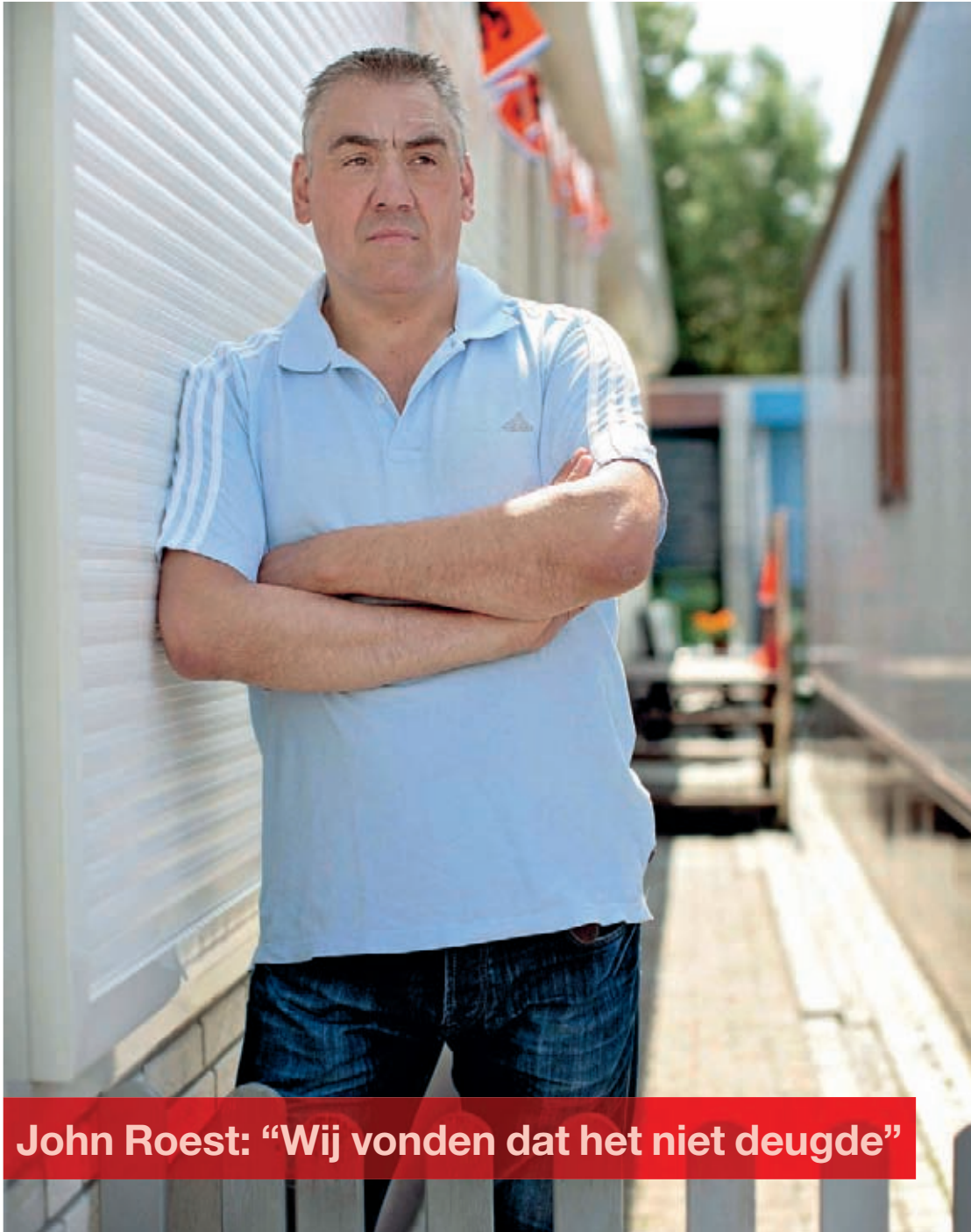
Heineken en Albron vergissen zich, aldus de advocaat-generaal

Wat er gebeurd was, was het volgende. Heineken had de circa vijftig catering-medewerkers al eerder ondergebracht in een zogenaamde Personeels-BV, en vervolgens gedetacheerd bij Heineken. Officieel stonden ze dus bij die Personeels-BV op de loonlijst en niet meer bij Heineken zelf. Daarna werden ze overgenomen door Albron Catering. Zo kwamen John Roest en zijn collega's in dienst van Albron, terwijl ze tegelijkertijd bij Heineken in Zoeterwoude werkzaam bleven. De clou? Hetzelfde werk voor veel minder geld plus een uitgekilde pensioenregeling, minder verlofdagen en reiskosten, bovendien exit ploegtoeslag en winstdeling. Volgens de directies van Heineken en Albron was dat mogelijk, omdat de cateringmedewerkers vóór de overname niet in dienst waren bij Heineken. Wel betaalde de bierbrouwer compensatie uit, maar het eenmalige bedrag van een maandsalaris per gewerkt jaar woog bij lange na niet op tegen de inkomstenderving over de hele linie.

Sommige medewerkers hielden het voor gezien en gingen weg. Maar niet John Roest en enkele collega's. Roest: "Wij vonden dat het niet deugde, dat het gewoon onrechtvaardig was. We wilden dat Albron ons betaalde volgens

ons oude contract bij Heineken. En dus besloten we de gang naar de rechter te maken. Wel tekenden we het contract met Albron, omdat we geen keus hadden. Maar we tekenden onder voorbehoud, omdat we goede hoop hadden dat we in het gelijk gesteld zouden worden door de rechter." Dat bleek een juiste inschatting, want een jaar later oordeelt de kantonrechter in Utrecht dat Albron Catering de groep werknemers gewoon moet betalen volgens het oude contract en dit nota bene met terugwerkende kracht. En dat is een veelbetekenende uitspraak die wellicht menig ander uitbestedings- of overnameproces in een heel ander daglicht zal stellen. En dus gaat cateraar Albron in hoger beroep. De rechtbank in Amsterdam ziet de verstrekende gevolgen die een uitspraak in deze kwestie kan hebben en besluit advies te vragen aan het Europees Hof. En die boog zich op 6 mei jongstleden over de zaak. De advocaat van de EU gaf al aan dat de groep van John Roest in zijn recht stond en dat de Personeels-BV die Heineken in het leven had geroepen niet gezien mag worden als een uitzendbureau. Opvallende opmerking van de EU-advocaat: "Als ik advocaat was bij een kantoor dan zou ik direct alle grote bedrijven in Europa oproepen om een dergelijke constructie op te tuigen, want dan wordt uitbesteden wel heel erg makkelijk." Volgens hem wil Heineken met genoemde constructie de wet omzeilen.

Op 3 juni deed de advocaat-generaal van het Europees Hof de langverwachte uitspraak. Volgens hem vergissen Albron en Heineken zich, als ze stellen dat de cateringmedewerkers niet langer onder de arbeidsvoorwaarden van Heineken vallen op het moment dat

John Roest: “Wij vonden dat het niet deugde”

Foto Bart Wühl

hun afdeling door Albron wordt overgenomen. De advocaat-generaal bestrijdt dat de zogenaamde Wet Overgang Onderneming (WOO) niet van toepassing zou zijn. Ook al stonden de werknemers tijdens de overname niet op de loonlijst van Heineken maar op die van de Personeels-BV van hetzelfde bedrijf. Kortom: Albron moet alsnog betalen conform de Heineken-cao. Komend najaar volgt de definitieve uitspraak van het Europees Hof. Maar FNV Bondgenoten, dat namens de cateringmedewerkers procedeert, stelt: ‘de

conclusie van de advocaat-generaal is meestal een goede indicatie voor de uitkomst van de uitspraak’.

“Alle uitbestedingen bij Heineken liggen inmiddels stil”

En dus is de overwinning voor John Roest en zijn collega’s een stuk dichterbij gekomen. Het zou een overwinning kunnen zijn met verstrekkende gevolgen. Want als het Hof de uitspraak van de advocaat-generaal overneemt, is het

in de toekomst wellicht gedaan met soortgelijke constructies waarbij werknemers in geval van overnames slechtere arbeidsvoorwaarden voor hun kiezen krijgen. John Roest beseft dat maar al te goed: “Nederland heeft altijd voorop willen lopen als het gaat om flexibele arbeid. Stel je voor: als het Europees Hof zou oordelen dat er juridisch niks mis is met de manier waarop wij in Nederland zijn behandeld, neem dan maar van mij aan dat alle multinationals in Europa zo’n constructie gaan opzetten. Een goed

teken vond ik dat na de zitting een delegatie van de Europese Commissie naar ons toekwam en zei: 'Wij willen jullie namens de EU bedanken dat jullie deze zaak hebben aangespannen. Daar zijn we heel blij mee en het zal ons helpen om het gat in de wet te dichten'. Het gaat hier dus om heel belangrijke jurisprudentie. Je merkt nu al dat zowel werkgevers als vakbonden iets hebben van: 'Zeg, wacht eens even; er is daar iets gaande.' Alle uitbestedingen bij Heineken liggen inmiddels stil."

Na bijna zeven jaar is het succes bij het Europees Hof niet het enige wat onder de streep staat. Want Roest en zijn collega's kregen heel wat te verduren. Zo deed de Heineken-directie bij de politie aangifte tegen de makers van de website www.bierkater.nl waarop de cateringmedewerkers op niet mis te verstane wijze hun visie op de perikelen geven. Bedreigend en intimiderend, vond de directie. Ook weinig gecharmeerd was de bierbrouwer van de lovende brief die de cateringmedewerkers stuurden aan Grolsch-bestuursvoorzitter Troch. Dat gebeurde nadat Grolsch een veer op de hoed had gekregen voor zijn bedrijfsvoering personeelsbeleid. 'Met grote jaloezie' hebben wij daarvan kennis genomen, schreven Roest en de zijnen. 'Een stoot

onder de gordel', oordeelde Heineken. Ondertussen was de sfeer op de Zoeterwoudse werkvloer allang verpest door de knagende onzekerheid en zorgen over de toekomst. Dat wordt onder de nieuwe werkgever niet bepaald beter. Want ook Albron is niet blij met kritiek. Begin dit jaar wordt Roest op non-actief gesteld naar aanleiding van uitspraken die hij onder meer in het Leidsch Dagblad en Misset Horeca had gedaan. "Ik moest ondertekenen dat ik niet meer met de pers zou praten en dat ik niet meer voor mijn collega's zou opkomen. Ik zeg: 'Dat doe ik niet.' Toen werd ik vier maanden op non-actief gesteld", vertelt Roest. Maar op 31 mei stelde het kantongerecht Utrecht Albron in het ongelijk en kon Roest weer aan de slag. Ook een ontslagprocedure werd ingezet, maar ditmaal stak de rechtbank in Leiden daar een stokje voor. Inmiddels heeft Albron dit advies gerespecteerd, van verdere juridische procedures afgezien en John Roest weer welkom geheten.

"Mijn gevoel voor rechtvaardigheid stond al die tijd voorop"

Hoeveel lef en doorzettingsvermogen moet je hebben om dat allemaal te doorstaan? FNV Bondgenoten en de

Horecabond FNV, waarvan Roest kaderlid is, ondersteunden de cateringmedewerkers weliswaar in de juridische procedures, maar toch...: je moet het allemaal maar durven en aankunnen. Roest: "Toen het zeven jaar geleden allemaal begon, zeiden sommige collega's tegen me: 'John, kijk uit, want je wordt de kop van jut.' Naar aanleiding van onze brief aan Grolsch zei een manager van Heineken zelfs tegen me: 'Denk eraan, als we een splinter bij je vinden, dan hebben we een stok om mee te slaan.' Maar bij mij en mijn collega's stond het gevoel voor rechtvaardigheid al die tijd voorop. Wij waren ervan overtuigd dat we in ons recht stonden en dat we zouden winnen."

Met genoeg kijkt Roest terug op het SP-Congres op 24 april, waar hij samen met catering-collega Johan van de Kamp op het podium geïnterviewd werd door Jan Marijnissen. "Daardoor kregen we landelijke aandacht. Jan sprak bovendien over 'de werkende armen' als nieuwe onderklasse. Flexibilisering en liberalisering hebben in de catering geleid tot urenvermindering, functieverlaging en nog veel meer ellende. Er zijn mensen die in vijf jaar tijd drie keer een loonsverlaging hebben moeten slikken, of van 40 naar 28 werkuren per week gingen. Elke keer krijgen medewerkers een zogenaamde vaststellingsovereenkomst voorgelegd voor minder uren, functieverlaging of een afbouwregeling. Die moeten ze tekenen, anders wordt er ontslag aangevraagd. Terwijl ze daarvoor al niet veel verdienen! Het zou mooi zijn als we met ons optreden al die jaren de werknemers in bijvoorbeeld de catering, de schoonmaak en de beveiliging hoop kunnen geven zodat ze beseffen dat het niet allemaal zo hóéft te zijn; dat je naar de rechter kunt stappen als het moet. Er zijn namelijk nog genoeg mensen die dat niet eens weten. Ondanks alle ellende is mijn vertrouwen in de rechterlijke macht in ieder geval weer terug."

Tekst Rob Janssen

Johan van de Kamp en John Roest (achter Jan Marijnissen) tijdens het XVII SP-congres

Foto Bas Stoffelsen

Peter Muirly / ANP

Eindelijk gerechtigheid

Engelse regering erkent verantwoordelijkheid voor bloedbad 'Bloody Sunday'

Achtendertig jaar duurde het voordat de overlevenden en nabestaanden van Bloody Sunday gerechtigheid kregen. Op 15 juni werden de resultaten van het onderzoek naar het bloedbad bekendgemaakt en bood de Britse premier Cameron excuses aan. De bevolking van Derry liep uit. SP'er Hans van Heijningen was erbij.

Londonderry voor de Britten, Derry voor de Ieren: een verscheurde stad. Maar weinig mensen zullen het nummer *Sunday Bloody Sunday* van de Ierse rockgroep U2 niet kennen. Het lied gaat over dertien jongens en mannen, in de leeftijd van 17 tot 55 jaar, die op 30 januari 1972 door Britse militairen doodgeschoten werden

tijdens een burgerrechtenmars van katholieken. Vijftien andere betogers werden door kogels zwaar verwond, waardoor het dodental uiteindelijk op veertien kwam. In Derry, dat in die dagen zo'n zestigduizend inwoners telde, waarvan driekwart katholiek en arm, raakte vrijwel iedereen een familielid kwijt. Ouderen herinneren

zich de chaos en de wanhoop omdat er geen medische hulp geboden werd aan de slachtoffers. Kinderen van toen – die nu eind veertig, begin vijftig zijn – verhalen over hun ouders, broers en zussen die 's avonds laat of zelfs 's nachts onder het bloed thuiskwamen. En jongeren vertellen dat zij opgegroeid zijn met het besef dat Bloody

Sunday een keerpunt in het leven van de hele katholieke gemeenschap in Derry was. In de weken na het bloedbad sloten honderden mannen en jongeren zich bij de IRA aan en gingen ondergronds om strijd te voeren tegen de Britse onderdrukking en voor een ongedeeld en onafhankelijk Ierland. In Noord-Ierland kwam een spiraal van repressie en geweld op gang, tussen het Britse leger en de protestantse paramilitairen aan de ene kant en de IRA aan de andere kant. Daarbij kwamen uiteindelijk zeventienduizend mensen om, voor het overgrote deel burgers.

Gevangen genomen IRA-leden zetten hun verzet in de gevangenis voort en tien van hen hongerden zich letterlijk dood, uit protest tegen de omstandigheden waaronder zij gevangen zaten.

Tot juni van dit jaar hielden de Britse autoriteiten vol dat de elite-eenheid die voor de slachtpartij verantwoordelijk was geen blaam trof. De betrokken parachutisten zouden beschoten zijn en met benzinebommen en spijkerbommen belaagd zijn, en uit zelfverdediging geschoten hebben. Die conclusie werd enkele maanden na Bloody Sunday getrokken door de onderzoekscommissie van Lord Widgery en daarmee was de kous af. De slachtoffers van de moordpartij werden in het rapport neergezet als daders. De uitkomsten van het rapport maakten dat de katholieke bevolking van Derry het laatste restje vertrouwen verloor dat zij via vreedzame protesten haar maatschappelijke en politieke positie zou kunnen verbeteren.

Meer dan vijftig jaar geweld volgde, waaraan uiteindelijk op Goede Vrijdag 1998 officieel een eind kwam. Sinn Fein, de politieke vleugel van de IRA, vormde samen met de protestantse UDF de nieuwe regering van Noord-Ierland. In dat kader kreeg Sinn Fein van de Britse regering van Tony Blair de toezegging dat het onderzoek naar de gebeurtenissen op Bloody Sunday heropend zou worden. Inmiddels zijn we twaalf jaar verder. Onder de oppervlakte heerst er onder de bevolking van Derry nog steeds woede, frustratie en angst. Dat de textiel- en havenbedrijven uit de stad verdwenen zijn en steeds meer mensen de afgelopen jaren hun werk verloren

hebben, maakt de situatie er niet beter op. Maar op 15 juni is gebeurd wat veel bewoners van Derry tot voor kort onmogelijk hielden. Op basis van de uitkomsten van het rapport van de Saville-commissie, die het onderzoek heeft uitgevoerd, erkent de Britse regering de volledige verantwoordelijkheid voor het bloedbad op Bloody Sunday en voor de traumatische effecten die dit heeft gehad voor de bevolking van Derry.

Spanning te snijden

Al weken gonst het rond in pubs, bedrijven en buurten van Derry: op 15 juni worden de resultaten van het Bloody Sunday-onderzoek van de commissie-Saville openbaar. Dat onderzoek is er niet zomaar gekomen. Al vanaf Bloody Sunday hebben families van de slachtoffers zich ingespannen om de onderste steen boven te krijgen, tientallen jaren zonder enig resultaat. Veel vertrouwen hebben ze na het Lord Widgery-onderzoek uit 1972 niet in dit hernieuwde onderzoek. Volgens de media heeft het zo'n 250 miljoen euro gekost. Alleen dat al maakte dat veel inwoners van Derry een hartgrondig "Fuck them" lieten horen wanneer het onderzoek ter sprake kwam. Dat laat echter onverlet dat de laatste dagen voordat de resultaten van het onderzoek bekend worden, de spanning en nervositeit in de stad steeds verder oplopen. De mensen zijn gewend dat de politie na zonsondergang de katholieke wijken niet meer inkomt, maar nu zijn er de afgelopen maanden ook nog enkele agenten vermoord en zijn er op verschillende plaatsen wapens en explosieven gevonden. Een meerderheid van de mensen is absoluut niet gerust op de uitkomsten van het onderzoek en vreest een nieuwe ronde van politiek geweld. Wie tientallen jaren onderdrukt en achtergesteld is, leert wel af om te denken dat het uiteindelijk allemaal wel goed komt.

Brian, de vriend van mijn dochter, was tien jaar toen een Britse militair hem op zijn gezicht sloeg en zijn neus brak. Een klacht indienen bij de politie zat er niet in, omdat hij daar te jong voor was. De militair zou geschorst worden, zeiden de militaire autoriteiten tegen

zijn ouders. Maar een week later kwam Brian diezelfde militair alweer tegen op straat. Ja, daar word je cynisch van. Toch hopen de meeste inwoners van Derry op een wonder. Want terug naar de tijd van schietpartijen en bomaanslagen is voor hen geen optie.

Het volk loopt uit

Om twee uur 's middags verzamelen zich vele duizenden mensen in de Bogside, het Sinn Fein-bolwerk in Derry. Uit alle straten komen ze in groepjes aanlopen, van alle leeftijden en uit alle subculturen. Brian, die zijn dochtertje mee zou nemen, heeft haar toch maar thuis gelaten uit angst dat de situatie vanmiddag opnieuw uit de hand loopt. Ik loop op met David en Mary. Haar vader is in 1977 door Britse militairen thuis doodgeslagen, waar zijn kinderen bij waren. Maar vanmiddag is hier in Derry het volk op de been. Voorop lopen familieleden met een spandoek 'Bloody Sunday, rechtvaardigheidscampagne' en met spandoeken en affiches met foto's en namen van de slachtoffers. Daarachter lopen moeders met baby's en kinderen, arbeiders, oudere vrouwen die *We shall overcome* zingen – mannen krijgen dat lied na alles wat er gebeurd is blijkbaar niet meer uit hun keel! – kale Celtic-supporters in clubtenu, moeilijk lopende ouderen, jongeren met piercings in oren, wenkbrauwen en lippen, hippies, in leer geklede leden van de motorclub, ambtenaren en scholieren. Een massa van zo'n tienduizend mensen die vergezeld gaat van vijfhonderd geregistreerde journalisten en cameraploegen uit de hele wereld. We lopen richting het stadhuis, waar een groep familieleden van slachtoffers vanaf de vroege ochtend het vijfduizend pagina's tellende rapport van de commissie, plus een samenvatting van enkele tientallen pagina's, in heeft mogen zien. Dat mocht alleen op voorwaarde dat ze het gebouw niet voor half vier 's middags verlaten. Op dat tijdstip presenteert de Britse premier Cameron het rapport namelijk officieel aan het Huis van Afgevaardigden, waarna het openbaar is.

Het plein voor het stadhuis is een paar maatjes te klein voor de mensenmenigte, die ook alle omringende straten

Een Britse paratrooper sleurt een katholieke demonstrant weg op Bloody Sunday

Foto Thopson / ANP

bezet houdt. Vlak voor de nieuwe Britse premier Cameron – die live te zien is op een enorm tv-scherm – het woord neemt, verschijnen er vertegenwoordigers van de organisatie van nabestaanden achter het venster op de eerste verdieping van het stadhuis. De spanning onder de aanwezigen is om te snijden. Ik zie kippenvel staan op de gespierde, getatoeëerde arm van de man die naast mij staat. Dan gaat er een raam op een kier en komen daar twee handen uit van een bekende activist uit de gemeenschap – hij behoort tot het selecte lezerspubliek. Met beide handen maakt hij een oké-gebaar. De mensen vertrouwen op zijn boodschap, waarop een emotionele ontlading volgt. Ovaties en toejuichingen komen van het plein en gaan als een wave door de omringende straten.

Eindelijk excuses

De Britse premier verschijnt op het scherm. “Het Britse leger, het beste leger van de wereld,” zegt hij, waarop er een enorm tumult ontstaat onder de

aanwezigen, “heeft op 30 januari 1972 ongeoorloofd en niet te rechtvaardigen geweld gebruikt, haar zelfcontrole verloren, gebrek aan discipline betoond, niet geschoten uit zelfverdediging, een man die een slachtoffer te hulp kwam doodgeschoten... Dit had nooit mogen gebeuren en ik bied aan de Noord-Ierse bevolking oprecht excuses aan namens de Britse regering en namens mijn land. En ook voor het feit dat u daar 38 jaar op hebt moeten wachten.”

Met deze boodschap kunnen de mensen wat. Een enkele demonstrant roept nog: “Dat werd goddomme tijd!”, maar het overgrote deel van de mensen reageert geëmotioneerd en opgelucht. Erkenning, vandaag heeft het volk van Derry haar waardigheid herwonnen. Onder een groepje van zes oudere vrouwen voor me gaan sigaretten rond, die met trillende handen aangestoken worden.

Na de speech van Cameron komen Noord-Ierse bewindslieden en nabestaanden aan het woord. Gerry Adams, de leider van Sinn Fein, benadrukt het

belang van internationale solidariteit. “Wat bij ons gebeurd is, staat helaas niet op zichzelf. In Darfur, Bagdad, Fallujah, Gaza – de Britse en Amerikaanse bezetters maken zich op veel plaatsen in de wereld dag in dag uit schuldig aan Bloody Sundays. En net zoals mensen van buiten ons gesteund hebben en vandaag blij zijn omdat een groot onrecht eindelijk is weggenomen, zo zijn wij het aan onszelf verplicht om solidair te zijn met andere onderdrukte volkeren. Niemand die zijn leven verliest in de strijd voor vrijheid en rechtvaardigheid, mag door ons vergeten worden.”

Tot slot maken familieleden van de op 30 januari 1972 vermoorde jongens en mannen stuk voor stuk een statement. “Mijn vader was onschuldig.” “Mijn zoon was 17 jaar toen hij doodgeschoten werd. Onschuldig.” “Mijn broertje en mijn ouders kunnen eindelijk rusten in vrede. Mijn broertje was onschuldig!” “Jim, je lag gewond op de grond en bent toen doodgeschoten. De naam van de *paratrooper* begon met een G, dat heb ik net gelezen. Je was onschuldig.” Tot slot komen de gewonden en gehandicapten van Bloody Sunday aan het woord. Elk zegt een paar zinnen en samen eindigen ze met de woorden: “Wij zijn allen onschuldig.” Een ovationeel applaus vormt na ruim een uur de afsluiting van de bijeenkomst.

Wat wij vandaag in Derry gezien hebben, is bijzonder. Het woord ‘excuus’ komt normaal gesproken niet voor in het woordgebruik van staten. De bevolking van het Indonesische dorp Rawagedeh, waar het Nederlandse leger tijdens de politioele acties vierhonderd jongens en mannen doodschoot, moet tot op de dag van vandaag wachten op verontschuldigen. Hetzelfde geldt voor de bevolking van Bagdad, van Gaza. Maar door de standvastigheid van de inwoners van Derry, die voor hun burgerrechten opkwamen en daar een hoge prijs voor betaalden, is de Britse regering uiteindelijk door de knieën gegaan. Daarvan getuige te mogen zijn, beschouw ik als een voorrecht. 15 juni staat voorgoed in het geheugen van de mensen in Derry gegrift.

Tekst Hans van Heijningen

Tekst Jola van Dijk
Foto Karen Veldkamp

“Opeens voel je het: je bent een socialist”

Michiel van Nispen (27) uit Breda is jurist en werkt als beleidsmedewerker Justitie voor de SP-fractie in de Tweede Kamer. Als steun en toeverlaat van Tweede Kamerlid Jan de Wit bereidt hij debatten, Kamervragen en werkbezoeken voor. Daarnaast is hij een bevoegen hardloper en globetrotter.

Hoe lang ben je al lid van de SP?

“Eind 2002 kreeg ik een foldertje in de brievenbus en dat zette me aan het denken. Waar sta je zelf voor? En opeens voel je het: je bent een socialist.”

En hoe ben je bij de Tweede Kamerfractie terechtgekomen?

“Van mijn werk op een advocatenbureau werd ik niet echt gelukkig. Ik kreeg het advies om iets idealistischer te gaan doen en een brief naar de SP te sturen. Dat advies heb ik eind 2006 letterlijk opgevolgd door een open sollicitatiebrief te sturen.”

Wat was jouw SP-moment?

“Toen Jan de Wit voorzitter werd van de commissie die onderzoek doet naar de kredietcrisis. De erkenning voor de hele SP en Jan persoonlijk, dat je zo’n parlementair onderzoek mag leiden.”

Heb je hobby's?

“Ik ben een fanatieke hardloper. Het is wel schipperen met de tijd, want ik zit veel in Den Haag. Maar vijf keer in de week train ik 's avonds laat of 's ochtends vroeg. Vorig jaar heb ik met het SP-team meegedaan aan de marathon van Rotterdam en dit jaar ben ik twaalfde geworden bij het NK veldlopen.”

Wat haalt de kapitalist in je naar boven?

“Ik ben gek op reizen, deze zomer ga ik naar Mexico. Verder ben ik al in Cambodja, Vietnam, Thailand, Zuid-Afrika, Peru, Bolivia, Argentinië, Nepal en Cuba geweest.

Wat is je favoriete plek op de wereld?

“Cuzco in Peru, de oude Inca-hoofdstad. Ik heb er drie maanden in een Peruaans gastgezin gewoond.”

HOREN

Klötters' smeltkroes

Wie de Nederlandse radio maar eenheids-worst vindt, kent vast De Sandwich niet. Elke zondagochtend neemt presentator Jacques Klötters de luisteraars van Radio 2 mee op ontdekkingsstocht. Kleinkunst, jazzy easy listening en folk uit alle windstreken van Nederland en de rest van de wereld: Klötters smelt het allemaal samen tot een uiterst ontspannen geheel. De achttien favoriete verzoeknummers van luisteraars staan nu samen op een cd. Die blijkt niet alleen geschikt als lome ontbijtmuziek, maar ook voor zwoele zomeravonden. Zet de wijn en tapas maar vast klaar! (*Daniël de Jongh*)

Het beste uit De Sandwich
Ag Music

LEZEN

Niets is zeker

Heel wat 'wetenschappelijke doorbraken' sneuvelen onder de kritische blik van wetenschapsjournalist Hans van Maanen. De meest voorkomende misvattingen heeft hij verzameld in de Encyclopedie van misvattingen. Echt iets voor betweters, of voor mensen die menen dat *chaperonne* een Frans woord is, Caesar een keizer was en de maan om de aarde draait. Op de bijbehorende website misvattingen.nl houdt Van Maanen de verklaringen zorgvuldig bij, en de veranderingen waaraan die op hun beurt weer onderhevig zijn. Er is dus zeker geen garantie dat het boek vol onbetwifelbare feiten staat. Niets is zeker, en zelfs dát niet. (*Diederik Olders*)

Encyclopedie van Misvattingen
Hans van Maanen
Uitg. Boom

BELEVEN

Foto Buitenkunst

Creatief in het bos

Nog geen vakantie geboekt, maar wel behoefte aan een weekje weg? Buitenkunst Drenthe is al zo'n veertig jaar een optie in eigen land. Op een eenvoudige boscamping aan de leberenplas nabij Westerbork worden de hele zomer creatieve workshops gegeven. Theater, dans, muziek, beeldende kunst en schrijven – voor alle leeftijden, op alle niveaus en onder begeleiding van professionals. Het programma is flexibel, dus ook een dagje niksen of een bezoek aan de omgeving behoort tot de mogelijkheden. En voor de echte fijnproevers worden bij het Randmeer in de Flevopolder ook gespecialiseerde weken georganiseerd. (*Jola van Dijk*)

www.buitenkunst.nl
Reserveren uiterlijk een dag van tevoren

LEZEN

Het stadse leven onder een vergrootglas

Door Jola van Dijk

Vijf maanden lang observeerde ontwikkelingspsychologe Joke van der Zwaard het leven in en rond de Copy Corner aan de Nieuwe Binnenweg in Rotterdam Oud West. Het resultaat is een fascinerend boek over het dagelijks leven in deze volkswijk en de belangrijke rol die buurtwinkels daarin spelen. Analyses van de interactie tussen bewoners worden afgewisseld met foto's en flarden van gesprekken. Alle mogelijke mensen komen bij de kopieerwinkel over de vloer, waardoor interessante ontmoetingen plaatsvinden. Een kleurrijke rasta en een jonge vrouw met hoofddoek blijken allebei bedrijfseconomie te studeren. Hun gesprekken bieden een wachtende oudere heer met stok een andere kijk op de wereld. En wie had gedacht dat hij een

man met een filosofisch levenswerk is? Opvallend genoeg blijken lang niet alle buurtwinkels dezelfde uitwerking te hebben op hun bezoekers. Subtiële

veranderingen in inrichting, reclame-acties of houding van het personeel kunnen de sfeer in een winkel en wijk volledig veranderen. Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt bijvoorbeeld dat 'drukgebruikte' ruimtes zoals winkelcentra erop ingericht worden om een snelle doorstroom van het publiek te bevorderen. De Copy Corner wordt juist als prettig ervaren omdat die ingericht is op wachten. Van der Zwaard: 'Het ziet er niet uit van binnen en daardoor heeft het wel weer wat.'

Joke van der Zwaard
Scènes in de Copy Corner:
Van vluchtige ontmoetingen naar
publieke vertrouwdheid
Uitg. Sun

Solidariteit

'Ach Rutte, u subsidieert de villawijken met 't CDA in ondertrouw in 's-Gravenhage chirurgisch bezig met wat kettingzagen
Omgekeerde Robin Hood! Redder van de rijken

Ach Balkenende, nog even moet ik naar u kijken
Dan kan ik net nog even keihard vragen
Wie moet ook weer de zwaarste lasten dragen?
Wat wilt u met uw breekpunt nou bereiken?

Rut en Balk zijn slinkse, verwoede pyromanen
zich voordoend als een brandweercommandant
Wie plast het verst? Het is gênant pedant

Jullie scheppen onrust, luchtjes en fictieve banen
Bankenspaarders! Brekers van sociale zekerheid!
In óns woordenboek vindt u nog solidariteit!

Aar Noordam, Zwijndrecht
www.rijmerdesvaderlands.nl

Belofte breekpunt gebroken

De PVV heeft vóór de verkiezingen op tv
gezegd dat 65 jaar als pensioenleeftijd een
breekpunt is. Direct bij de eerste formatiepo-

ging bleek dat dat niet waar was. Hoeveel
zetels heeft de PVV met deze truc gestolen
van de andere partijen? Volgens mij moet
iemand de uitslag van de verkiezingen
ongeldig laten verklaren en/of moet de PVV
een aantal zetels inleveren. Ja toch?

Herman Gelderblom

Prik mee:
PRIKBORD@SP.NL

Immigratiekosten

Het onderzoek dat Wilders heeft laten
uitvoeren naar de kosten van immigratie van
niet-westerse allochtonen lijkt tendentieus.
De uitkomst is veeleer een indicatie voor de
inhumane en inefficiënte wijze waarop
Nederland met vreemdelingen omgaat. Zo
mogen in de ons omringende landen
asielzoekers tijdens hun procedure wél

betaald werk verrichten, goed voor hun
welzijn en integratie. Bij onze IND zijn
kwaliteit, zorgvuldigheid, levenservaring en
respect ver te zoeken. Procedures worden
onnodig getraineed, waardoor aanvragers
relatief vaak in de psychiatrie en in de
criminaliteit belanden. Om dan nog maar te
zwijgen van de 'uitgeprocedeerde' gezinnen
die op straat worden gezet, waarvoor op 19
mei jl. nog landelijk aandacht werd gevraagd.
Dat allochtonen voorrang zouden hebben bij
toewijzing van een woning is ook een
fabeltje. Na hun verblijfsstatus moeten ze
soms nog een jaar in het AZC blijven voordat
er een woning vrijkomt.

Truus Jonker, Nijkerk

Voorkeurstemmen

Is het mogelijk de kandidatenlijst te publice-
ren met het aantal stemmen dat is uitge-
bracht per kandidaat? Speciaal en alleen
voor onze trouwe en hardwerkende SP'ers!

Theo Vink, Velsbroek

Alle gedetailleerde uitslagen zijn te vinden op
www.kiesraad.nl

De grote SP-Zomerpuzzel 2010

De zomerpuzzel van de Tribune is verdeeld in 14 categorieën, elk bestaande uit 2 vragen. De beide vragen binnen elke categorie geven eenzelfde letter als oplossing. De eerste vraag is meestal iets moeilijker, de tweede wat makkelijker. In totaal zijn er dus 28 vragen, dit jaar met als thema 'Klimaat'. Van iedere categorie dient u deze letter over te brengen naar het gelijkgenummerde hokje in de tabel genaamd 'Oplossing' (onderaan).

Bij iedere vraag staat verder tussen haakjes aangegeven op welke plaats in het woord de letter voorkomt. Eventuele leestekens tellen mee als afzonderlijke letter; spaties niet. Een 'ij' wordt beschouwd als één letter en bij achternamen wordt een eventueel tussenvoegsel niet meegerekend. De oplossing van de puzzel is een woord van 14 letters.

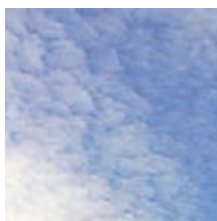
Voorbeeld: De oplossing van de vraag 'Wie zei: "I used to be the next president of the United States of America"? [2, achternaam]' is de tweede letter van de achternaam van Al Gore, een 'o'.

U kunt uw oplossing (alleen het woord van 14 letters uit het schema) opsturen naar de redactie van de Tribune.

Categorie 1: Een wolkje aan de lucht.

HEMELSE VERSCHIJNSELEN.

- 'Bèèèèèèèh!' [2, Latijnse naam]
- Voortekenen van gedonder. [8, Latijnse naam]

Categorie 2: What's in a name?

TWEE MILIEUMINISTERS. WIE?

- Stichting Juf. En stapte van JOVD naar D'66. [1, voornaam]
- 'Schipper van de Kameleon'? [4, achternaam]

Categorie 3: Zwart goud.

HIER IS DIEP EN LANG GEGRAVEN. WELKE STAATSMIJN?

- Totale productie: 61,2 miljoen ton. [1, naam]
- Totale productie: 59,2 miljoen ton. [4, naam]

Categorie 4: Geen permanente status.

TWEE VOGELS DIE HIER MAAR EEN DEEL VAN HET JAAR VERBLIJVEN.

- Een wintergast. [7]
- Een zomergast. [1]

Categorie 5: Spreekvaardigheden.

VAN WIE?

- a. 'Er is een milieuvriendelijk ontbladeringsmiddel gevonden: de herfst.' [5, achternaam]
- b. 'Min twintig graden, sprak de eskimo, de lente hangt in de lucht.' [3, voornaam]

Categorie 6: Wetenschappelijk verantwoord.

TWEE WETENSCHAPPERS. WIE?

- a. Commandant van de Woolwich. Geen wonder dat hij iets met wind had. [1, achternaam]
- b. Bewees dat luchtdruk op verschillende hoogtes niet gelijk is, en daarmee dat de atmosfeer eindig is. [1, voornaam]

Categorie 7: Zeespiegelproblemen.

AL GORE VISIONAIR? WELNEE. DAT HEBBEN WE IN NEDERLAND VAKER MEEGEMAAKT.

- a. 'Ze bombarderen de dijken!' Oftewel: van je geallieerden moet je het hebben. [7, naam landsdeel dat onder water liep]
- b. Hierdoor ontstond het Verdronken land van Saeftinge. [5, naam voor de overstroming]

Categorie 8: Malende.

TWEE BEKENDE NEDERLANDSE MOLENS. HOE HETEN ZE?

- a. Tweelingbroer van Olivier? [2, van tweede woord]
- b. Hardloper? [8, van tweede woord]

Categorie 9: Poldermakers.

WELK GEMAAL?

- a. Ook op Urk zijn ze malende. [9]
- b. Goed op stoom. [7]

Categorie 10: Een dik pak.

VROEGER WAS HET KOUDER. HOE HEET DE PERIODE?

- a. IJs tot aan de lijn Zwolle-Coevorden [6]
- b. Nog vlakker dan nu: geen ijs, wel toendra en permanent bevroren ondergrond in Nederland. [2]

Categorie 11: In z'n wiek geschoten.

OORSPRONKELIJKE BENAMING VAN MOLENWIEKSTANDEN IN HET BRABANTSE LAND.

- a. Een nieuw begin: de onderste wiek twintig graden rechts. [4, van 3e woord – van in totaal 3 woorden]
- b. Onderste wiek heeft bijna de cirkel voltooid. [3, van 3e woord – van in totaal 3 woorden]

Categorie 12: Recht van de Aarde.

MENSENRECHTEN, ZEKER! NU DE AARDE NOG. TWEE STEDEN WAAR MILIEUREGELTJES NIET VOORBIJ INTENTIES KWAMEN.

- a. Vòðr COP-15 was het 5 voor 12. Het werd een mislukking. Nu is het 5 óver 12. [1]
- b. Akkoord baande de weg voor beroemd protocol van Kyoto. Dwz: afspraken over de regels van de vergadering over de doelstellingen. [6]

Categorie 13: Laagjes.

GELUKKIG IS ER EEN DAMPKRING. WELKE LAAG?

- a. Bevat 80% van de totale luchtmassa. [3]
- b. Temperatuur neemt er toe met de hoogte. [6]

Categorie 14: Lekker opwarmen.

BROEIKASGASSEN. WELKE? (GEEN AFKORTINGEN)

- a. Zorgt voor het allergegrootste deel van het broeikas effect (wolken niet meegeteld). [6]
- b. Verantwoordelijk voor tussen de negen en zesentwintig procent van het broeikas effect. [5]

OPLOSSING

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Winnaar van puzzel juni: Elly Brans-v.d.Looij uit Roosendaal.

De winnaar van de taalfout-prijsvraag wordt bekendgemaakt in de volgende Tribune.

OPLOSSING CRYPTOGRAM juni 2010

Horizontaal

- 1) Tip 3) Kater 7) Misdaden 9) Angel 10) Opeenvolgend
- 12) Sterrenbeeld 13) Test 14) Nadruk 15) Best 18) Duim
- 19) Gondel 21) Binnenlopen 23) Stok 24) Ex.

OPLOSSING MENGLIETTERS juni 2010

- 1 (Jan) Greshoff, 2 (Jan) Blokker, 3 (Harry) Mulisch, 4 (Samuel Taylor) Coleridge, 5 (Agnes) Kant, 6 (Joop den) Uyl, 7 (Ignazio) Silone
 - 8 (Otto von) Bismarck, 9 (E.) Culbertson, 10 (Henry) Kissinger, 11 (Jane) Austen, 12 (Georges) Clemenceau, 13 (Mohandas) Gandhi
 - 14 (John) Morley, 15 (William) Shakespeare, 16 (Frank) Zappa, 17 (Paul) Valéry, 18 Aristoteles 19 (Ed van) Thijn
- De oplossing is: Socialistische Partij (SP).

Verticaal

- 2) In dienst nemen 3) Kantoortuin 4) Trappans 5) Regenmeter
- 6) Pikorde 8) Donderdag 11) Plat 16) Fusie 17) Demeter
- 20) Omloop 22) Els.

Stuur uw oplossing vóór 15 augustus naar de Puzzelredactie van de Tribune, Vijverhofstraat 65, 3032 SC Rotterdam of tribunepuzzel@sp.nl. Onder de inzenders van een goede oplossing wordt een gesigneerd boek verloot uit de SP-boekenstal.

THEO DE BUURTCONCIERGE

Ontslagbrief retour afzender

Vijftienduizend ontslagen heeft TNT aangekondigd. Zogenaamd vanwege de teruglopende postmarkt, maar volgens SP-Tweede Kamerlid Sharon Gesthuizen ligt het anders. Weliswaar neemt het aantal verzonden poststukken iets af, maar het echte probleem is de liberalisering van de postmarkt: “De concurrenten van TNT ontduiken het minimumloon en betalen geen vakantiegeld en sociale en pensioenpremies. Een postbezorger in vaste dienst bij TNT kost zo’n 15 euro meer dan de stukloner van de concurrent.” TNT doet trouwens vrolijk mee aan het uitbuiten van werknemers. Gesthuizen: “TNT ontslaat de vaste werknemers maar tegelijkertijd neemt ‘concurrent’ Netwerk VSP mensen aan tegen stukloon. Deze ‘concurrent’ is een dochteronderneming van TNT. En intussen is TNT nota bene zelf ook nieuwe postbezorgers aan het werven!” Volgens Gesthuizen zijn nu de postwerkers en de bonden aan zet. Over een half jaar moeten namelijk alle postbezorgers in vaste dienst zijn. Gesthuizen: “Na jarenlange volharding door de SP en de postwerkers zelf heeft de Tweede Kamer, gesteund door een stampvolle tribune met postwerkers, eindelijk geëist dat alle bedrijven hun postbezorgers een fatsoenlijk contract geven. Het einde van de concurrentie op arbeidsvoorwaarden in de post! Dat geeft TNT wat lucht, want straks is het verschil in loonkosten met concurrenten een stuk minder. Vakbonden en werknemers moeten dat gebruiken om de geplande ontslagen te beperken of zelfs gedwongen ontslagen helemaal te voorkomen. Wij gaan als SP de postbodes en -sorteerders een hart onder de riem steken én ze mobiliseren om het allemaal niet te pikken!”

SP

www.sp.nl

An elderly man with white hair is walking on a paved sidewalk. He is wearing a grey hat with a small orange flower, sunglasses, a blue blazer, and dark trousers with a patterned stripe down the side. He is holding a black cane in his right hand and has a cigarette in his mouth. The background shows a green wooden fence and residential buildings with brick roofs.

Acties tegen zorgbezuinigingen gaan door